

Komorní listy

časopis soudních exekutorů

červen 2010

třetí číslo

vydává
Exekutorská komora
České republiky

» Exekutorské zástavní právo «

» Úvaha o smluvních exekučních titulech «

» Představení nových soudních exekutorů «

**ÚROKOVÁ SAZBA
až 3,5 % p. a.**

MÍT PENÍZE PO RUCE, NEBO SPOŘIT? MOJE KONTO UMÍ OBOJE

Unikátní konto spojuje výhody běžného a spořicího účtu. Vybte si to své a získáte nejen unikátní úrokovou sazbu **3,5 % p. a.** na část vkladu, ale i další výhody:

- debetní kartu s neomezenými výběry z bankomatů UniCredit Bank v ČR i v zahraničí
- jednoduchou obsluhu účtu prostřednictvím elektronického bankovníctví
- peníze kdykoli k dispozici
- a mnohem více

Více na Infolince **800 144 441** nebo na www.unicreditbank.cz.

Volby nebo stanovisko? Otázka priorit.

Původně jsem s psáním tohoto textu čekal až na poslední chvíli, doufaje, že výsledek voleb mě nabudí natolik, že prostor v úvodu časopisu určený redakci bude rázem naplněn. Nako-

nec zůstalo jen u výkřiku: „Král je mrtev, ať žije král“. Samotné vyslovování hypotéz, kdo se stane v citátu symbolicky uvedeným králem, jsem opustil. Ono to také není mojí silnou stránkou, a logické myšlení vlastní právníkům nelze u našich politiků vždy očekávat. A kdo by si chtěl udělat ostudu nesprávným úsudkem.

Co si tedy slibovat od výsledku voleb? Určitě novou osobu, a snad i osobnost na Ministerstvu spravedlnosti. Jde o to, aby tato osoba byla vnímavým partnerem nejen exekutorského stavu, ale i celé justice. Pro všechny účastníky exekučního řízení je důležité, aby se taková osoba zasadila o stabilizaci zákonného rámce, který je neustále náchylný k řadě novelizací. Osobu, která prosadí jasnou formulaci pravidel při stanovení nákladů exekučního řízení, namísto přípravy populistických jednorázových změn majících za cíl zohlednit tu či onu sociální nebo životní situaci účastníků. A nakonec osobu, která se zasadí o dokončení procesu elektronizace justice; jeho uvedení ve funkční soukolí, které usnadní práci všem součástí soudní moci a osob dovolávajících se před ní ochrany svých práv a oprávněných zájmů.

Takto formulovaný editorial časopisu má svůj racionální důvod, neb z netrpělivého očekávání výsledků voleb mě vytrhlo stanovisko Odboru vnějších vztahů České advokátní komory ze dne 1. dubna 2010. S jeho obsahem jsem se, po hříchu, seznámil až pár dní před uzávěrkou tohoto čísla časopisu. Nicméně se závěry v něm učiněnými jsem se dosud nedokázal ztotožnit, a proto jsme rád, že Vám mohou Komorní listy nabídnout jeho kritický rozbor, a to hned v úvodníku časopisu na následující straně.

S přáním příjemného čtení

David Hozman,
šéfredaktor

Zcela mimo realitu... ?

(polemika ke stanovisku o odměně v exekučním řízení) 2

články

Úvaha o smluvních exekučních titulech 5

Zástava a její zpeněžení 9

Zánik exekutorského zástavního práva 14

Výkon rozhodnutí prodejem cenných papírů po novele 16

Úloha znalce v rámci exekučního řízení 17

rozhovory

Problémy není možné zakrývat

(rozhovor s JUDr. Lenkou Bradáčovou, Ph.D., prezidentkou Unie státních zástupců) 20

mezi námi

Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.,

soudní exekutor Exekutorského úřadu Frýdek-Místek 23

Mgr. Pavel Pajer,

soudní exekutor Exekutorského úřadu v Tachově 23

JUDr. Jiří Trojanovský,

soudní exekutor Exekutorského úřadu Frýdek-Místek 24

Mgr. Jan Vedral,

soudní exekutor Exekutorského úřadu Praha 3 24

JUDr. Miloslav Zwiefelhofer,

soudní exekutor Exekutorského úřadu Praha 3 25

judikatura

Exekutorský a notářský zápis jako exekuční titul 26

povaha zápisu se svolením k vykonatelnosti

ověření totožnosti účastníků v zápisu

stanovení doby plnění

zápis jako evropský exekuční titul

metodika

Z jednání s ČÚZK ohledně exekutorského zástavního práva .. 29

zprávy z Komory

Sněm Exekutorské komory ČR k otázce „teritoriality“ 31

Seminář o e-justici 32

Seminář k výkonu rozhodnutí a exekucím v Kroměříži 34

Školení exekutorských koncipientů 35

Zcela mimo realitu... ?

Česká advokátní komora zveřejnila na svých internetových stránkách stanovisko Odboru vnějších vztahů týkající se výpočtu odměny advokátů při výkonu rozhodnutí a v exekucích. Dle něho se sazba při výpočtu odměny snižuje na 1/4 z tarifního základu dle vyhlášky č. 484/2000 Sb. Uvedené stanovisko výslovně uvádí, že „pro účely stanovení odměny v exekuci se tato sazba jinak platná pro ostatní řízení snižuje na 50%. Protože advokát činí v exekuci zpravidla jen jeden úkon, snižuje se takto již snížená sazba o dalších 50%. To znamená, že advokát v rámci exekuce obdrží 1/4 toho, co by jinak obdržel v jiném typu soudního řízení. (...) Mimo to soudy mají možnost z důvodů zvláštního zřetele náhradu odměny advokáta bez zřetele na vyhlášku snížit nebo vůbec nepřiznat, což ve prospěch osob s nízkými příjmy také využívají. Současná právní úprava odměňování advokátů již dávno reflektuje na skutečnosti, které vedly k úvahám nad změnou úpravy odměňování exekutorů. K současné úpravě u advokátů však není důvod.“ Celé znění stanoviska je dostupné na adrese <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=3312>.

Prezentovaný názor Odboru vnějších vztahů přináší nový pohled na stanovení odměny advokátů v exekučním řízení, který vyvolal polemiku mezi odbornou veřejností. Z uvedeného důvodu jsme požádali vybrané soudce o komentář k této problematice.

JUDr. Jaroslav Mádr, soudce Krajského soudu Brno, pobočka Jihlava

Ministerstvo spravedlnosti připravilo návrh novely vyhl. č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudních exekutorů, který, jak se zdá, vzbudil nečekanou pozornost. Do diskuse k tomuto návrhu se stručnou poznámkou uveřejněnou na svých webových stránkách zapojila i Česká advokátní komora. Již samotné východisko této poznámky, podle kterého nelze srovnávat odměnu advokáta a exekutora, stejně jako nelze srovnávat jejich činnost, považují za pomýlené. Mezi tyto činnosti, stejně jako odměny, nelze samozřejmě klást rovnítko. Úprava odměňování exekutorů se však jistě nemůže vznášet ve vzduchoprázdnu. Při úvahách o její tvorbě (či změně) je proto zcela logické, jestliže se zvažuje, jak je tato otázka upravena u profesí obdobných. Profese notáře a advokáta, jako rovněž svobodná právníká povolání, přitom mají k profesi exekutora asi nejbližší. To pak platí ještě výrazněji v případech, kdy notáři či advokáti vykonávají svoji činnost nikoliv na základě smlouvy s klientem, ale na základě rozhodnutí soudu – notář funkci soudního komisaře v dědickém řízení, advokát funkci zástupce či opatrovníka v civilním řízení nebo obhájce ex offo v řízení trestním. Zdá se mi nepochopitelným, proč by k soudním exekutorům, zejména

v případech, kdy nemohou odměnu či náhradu výdajů vymoci v exekuci, jejímž provedením byli soudem pověřeni, mělo být přístupováno odlišně. Přístup k odměňování všech tří zmíněných profesí by se měl v těchto případech řídit shodnými principy (což nutně neznamená, že by úpravy musely být nutně totožné). Jestliže je však například uvažováno o tom, že v situaci, kdy by měl odměnu soudního exekutora hradit stát, by se tato snižovala na polovinu oproti většině případů, kdy tuto odměnu hradí povinný, pak jsem přesvědčen, že podobná úprava je myslitelná pouze tehdy, jestliže obdobně by byla změněna i úprava odměn advokátů tak, že v případech, kdy by byli ustanoveni v civilních a trestních řízeních (kde jejich odměna a náhrada rovněž hradí stát), náležela by jim odměna pouze ve výši jedné poloviny odměny dle vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění předpisů pozdějších.

Za lichou pak považuji argumentaci, že odměna advokáta v exekuci činí zpravidla 1/4 toho, co by jinak obdržel v jiném typu soudního řízení. Pro účely náhrady nákladů řízení o nařízení exekuce pro vymození peněžitého plnění činí paušální sazba výše odměny za zastupování advokátem (notářem) v exekučním řízení 50% sazby, která přísluší v řízení nalézacím. Nejde však o „sníženou odměnu“, ale o sazbu odrážející skutečnost, že zastupování při nařízení exekuce je oproti zastupování v nalézacím řízení výrazně jednodušší, navíc se týká jen úvodní fáze exekučního řízení (za zastupování při provádění či zastavování exekuce je uvažováno s odměnou další).

Argument, že tato „snížená“ sazba se snižuje o dalších 50% v důsledku skutečnosti, že advokát učiní obvykle jen jeden úkon (myšleno zjevně podání návrhu na nařízení exekuce), je zcela mimo realitu. Již v roce 1970 vyslovil Nejvyšší soud závěr, že odměna za převzetí zastoupení ve věci výkonu rozhodnutí náleží i tehdy, jestliže v řízení o výkon rozhodnutí zastupuje oprávněného týž zástupce, který jej zastupoval v řízení, v němž bylo vydáno vykonávané rozhodnutí (usnesení sp. zn. 2 Cz 19/70, uveřejněné i ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1970, pod. č. 65). Ač se rozhodováním i ve věcech exekučních zabývám řadu let, s případy, kdy advokát sám navrhl, aby při rozhodnutí o náhradě nákladů vzniklých v souvislosti s nařízením výkonu rozhodnutí či exekuce bylo uvažováno se sníženou sazbou odměny v důsledku provedení pouze jediného úkonu právní služby, jsem se setkal naprosto výjimečně.

Stále častější jsou naopak situace, kdy (mnohdy zjevně zejména ve snaze domoci se významného navýšení odměny advokáta) dochází k podávání návrhů na nařízení exekuce „salámovou metodou“ – zvlášť pro vymození vlastní pohledávky a zvlášť pro vymození náhrady nákladů nalézacího řízení (případně i vlastní pohledávka je vymáhána po několika částech). Především v případě vymáhání bagatelních pohledávek se tak zdá, jako by se hlavní smysl exekučního řízení přesouval od uspokojení pohledávky oprávněného k dosažení co možná nejvyšší odměny zastupujícího advokáta. Pokud se pak objevují úvahy jak tento trend zvrátit, není podle

mého třeba mít obavy o osud právního státu. Opakovaně jsem v minulosti ve vztahu k exekutorům vyjádřil názor, že prvořadým cílem exekučního řízení není zabezpečení co možná největšího zisku exekutora, ale uspokojení pohledávky oprávněného v co možná nejvyšší míře, nejkratší době, s co nejnižšími náklady a pokud možno i co nejšetněji k povinnému. Nevidím jediný důvod, pro který by mělo být ve vztahu k advokátům uvažováno odlišně.

JUDr. Jana Šecová, soudkyně Okresního soudu v Liberci

Exekuce zpracovávám od jejich počátku. Nevzpomínám si na jediný případ z těch několika tisíc věcí, které jsem nařizovala, kdy by advokát oprávněného účtoval pouze čtvrtinu sazby odměny a jeden úkon právní služby. Vždy je účtována poloviční sazba odměny a 2 úkony právní služby (převzetí a sepsání návrhu), mnohdy i dalších 4.000,- Kč podle § 12 odst. 1 písm. b) adv. tarifu, a to i v případech tzv. typových návrhů, kdy jeden advokát pro jednoho oprávněného podává postupně i stovky shodných návrhů, kde se mění pouze označení povinného, exekučního titulu a požadované částky a soudní exekutor zůstává stejný.

Polovina odměny advokáta dle adv. tarifu u pohledávky do 1.000,- Kč činí 2.250,- Kč, u pohledávky do 5.000,- Kč činí 3.000,- Kč u pohledávky do 10.000,- Kč činí 4.500,- Kč a u pohledávky do 20.000,- Kč činí 5.350,- Kč, zatímco u soudního exekutora u všech pohledávek do 20.000,- Kč činí odměna stále jen 3.000,- Kč. Advokát má tuto odměnu za podání návrhu na nařízení exekuce, soudní exekutor ji dostane až za faktické vymožení dluhu. Opravdu nesrovnatelné.

Také tvrzení, že soud má možnost odměnu snížit z důvodů zvláštního zřetele hodných, je poněkud mimo praxi. Při nařízení exekuce soud nemá možnost zkoumat solventnost povinného a v usnesení o nařízení exekuce tuto exekuci i pro náklady oprávněného sice nařizuje, ale konkrétní vyčíslení odměny advokáta je až na soudním exekutorovi, v příkazu k úhradě nákladů exekuce. A který soudní exekutor si dovolí vyčíslení odměny advokáta způsobem, uvedeným v tomto článku, tedy snížit oproti návrhu, vědom si toho, že potřebuje s každým advokátem zachovat dobré vztahy i do budoucna?

Redakci časopisu zajímaly také zkušenosti advokátů, dovolili jsme si je proto oslovit s následující otázkou: „Setkali jste se již s uvedeným postupem při výpočtu Vaší odměny v rozhodovací praxi soudů nebo soudních exekutorů?“

Mgr. Martin Štuksa, samostatný advokát se sídlem v Praze

S právním názorem, že by v exekucích mohly být přiznávány náklady v rozsahu 1/4 odměny podle § 3 vyhl. 484/2000 Sb., jsem se dosud nesetkal.

Standardně je účtováno a přiznáváno 50 % odměny podle § 3 uvedené vyhl., neboť je o tom výslovně ustanovení týkající se výkonů rozhodnutí v § 12 vyhl. č. 484/2000 Sb. Ke snížení odměny na 1/4 by soud nebo exekutor přistupovali pouze v případě, že by advokát učinil jen jeden úkon právní pomoci, a to podle § 18 odst. 1 vyhl. 484/2000 Sb. Osobně si však myslím, že s každou exekucí má advokát spojeny nutně dva úkony právní služby, převzetí zastoupení k exekuci a podání návrhu. Jiný výklad by byl možný pokud by se jednalo o případ, kdy by advokát učinil jen jeden úkon, tj. sepisoval podání bez založení plné moci pro vlastní řízení... Dalším je případ, že se klient odměny za jeden úkon advokáta výslovně vzdá.

Jiný výklad, příkladmo pokud advokát zastupoval oprávněného již v nalézacím řízení, a tak by měl „přebírat zastoupení“ i pro exekuci jen jednou, mi přijde jako nesprávný, protože je v rozporu jak s právními předpisy, tak i skutečnou prací, kterou advokát vykonává. Také fáze před vlastním sepsáním návrhu na exekuci si vyžaduje činnost advokáta, běžně ji provází jednání s klientem, úkony k dobrovolnému splnění rozhodnutí povinným, případně výzva povinnému apod. a tato činnost nemůže být posuzována jako jiný úkon než převzetí zastoupení pro exekuční řízení.

JUDr. Jan Kužel, samostatný advokát se sídlem v Praze

K Vašemu dotazu sděluji, že po dobu účinnosti exekučního řádu jsem realizoval zhruba 500 návrhů na exekuci k různým soudům v celé ČR a ani v jednom případě jsem se nesetkal s tím, že by soud argumentoval takovým způsobem, jak je obsaženo ve stanovisku odboru vnějších vztahů České advokátní komory. Vždy soudy přiznávaly odměnu advokáta ve výši 50 % z plné tarifní odměny podle vyhlášky 484/2000 Sb., a to i v případech, kdy jsem byl uveden jako platební místo v rozsudku, to znamená, kdy jsem účastníka zastupoval v nalézacím řízení a poté oprávněného zastupoval v řízení exekučním.

I druhý názor, že soudy mohou snižovat odměnu advokáta, jde-li o povinného (i oprávněného) s nízkými příjmy, nepovažuji za správný a nikdy jsem se s podobným názorem v exekučních řízeních ve své praxi nesetkal.

Mgr. Lukáš Zscherp, advokát advokátní kanceláře Prime Legal s.r.o. se sídlem v Plzni

V mé praxi jsem se zatím nesetkal se situací, kdy by v exekučním řízení byla advokátovi oprávněného přiznána částka ve výši odpo-

úvodem

vídající pouze 1/4 tarifního základu dle vyhlášky č. 484/2000 Sb. Je běžnou praxí, která je zcela v souladu s dikcí vyhlášky č. 484/2000 Sb., že pro stanovení odměny advokáta v exekučním řízení se jinak platná sazba pro ostatní řízení snižuje na 50%. Dle mého názoru však advokát v rámci exekučního řízení, který zastupoval klienta i v řízení nalézacím, nečiní v rámci exekučního řízení pouze jeden úkon, aby se mu výše odměny snížila o dalších 50%, tedy na pouhou 1/4. Exekuční řízení je dalším samostatným řízením, ve kterém je advokát povinen předložit opětovně plnou moc udělenou mu klientem, tedy převzít zastoupení. V rámci exekučního řízení tedy činí advokát zastupující oprávněného úkony dva (převzetí a příprava zastoupení; sepis návrhu a podání návrhu na nařízení exekuce) a náleží mu odměna ve výši 1/4 odměny, která by mu náležela jinak v řízení dle vyhlášky č. 484/2000 Sb.

Pokud by v soudní praxi docházelo k situacím, že by soudy přiznávaly advokátům v exekučním řízení pouhou 1/4 tarifního základu s odkazem na to, že advokát (který zastupoval klienta i v rámci nalézacího řízení) učinil v řízení jen jeden úkon, pak by to nepochybně mohlo svádět k čistě účelovému jednání advokátů, kterým by docházelo k obcházení předmětného ustanovení (např. omezení plné moci pouze pro zastupování v rámci nalézacího řízení, či změna advokáta pro exekuční řízení).

Uzavírám tedy, že mám za to, že přiznání odměny advokáta v exekučním řízení ve výši pouhé 1/4 tarifního základu by bylo v rozporu s hmotným právem a nebylo by to účelné.

Mgr. Tomáš Záraz, samostatný advokát se sídlem v Plzni

Nesdílím názor, že zastupování klienta – oprávněného ve vykonávacím řízení – lze považovat za jeden úkon právní služby. Nelze slučovat zastupování klienta v nalézacím řízení a řízení vykonávacím. Přestože výkon rozhodnutí procesně následuje po nedobrovolném plnění povinnosti určené v nalézacím řízení, pro zastupování klienta je zapotřebí nového zmocnění k zastupování.

Je nutné si uvědomit, že zastupování v exekučním řízení se netýká toliko sepsání návrhu na nařízení exekuce, ale nejprve převzetí věci a první porady s klientem, kdy je nutno klientovi vysvětlit, jaká práva a povinnosti pro něj jako účastníka řízení z návrhu plynou. Je třeba například oprávněného seznámit, že v případě bezvýsledného vedení výkonu rozhodnutí na majetek povinného to může být oprávněný, kdo finálně uhradí náklady výkonu rozhodnutí. Advokát za součinnosti oprávněného dále shání informace o možném majetku povinného a nejlepším způsobu vedení výkonu rozhodnutí. Tyto informace pak předává příslušnému exekutorovi, aby výkon proběhl co nejrychleji při šetření nákladů všech zúčastněných. Následuje sepis podání návrhu na nařízení exekuce. Ani sepisem a podáním návrhu na nařízení exekuce však zastupování advokáta nekončí. Advokát dále sleduje průběh exekuce, průběžně informuje svého klienta, podává vyjádření k případným opravným

prostředkům povinného, podává přihlášky do dražeb v současně probíhajících exekucích, přebírá a eviduje částečná plnění zasílaná ze strany exekutora a přeposílá vymožené částky oprávněnému. Málokdy se stane, že je vymoženo celé plnění najednou. Nejčastějším případem je to, že výkon rozhodnutí probíhá nejméně šest měsíců až několik let a po dobu celého průběhu exekuce by měl být advokát povinen činit úkony, které byly shora uvedeny. Na základě popsaných povinností advokáta a úkonů, které během výkonu rozhodnutí činí, není v žádném případě opodstatněný názor, že zastupování oprávněného ve vykonávacím řízení činí toliko jeden právní úkon a odměna advokáta by se měla snížit na 1/4 výše dle vyhlášky č. 484/2000 Sb.

Co k této problematice říká soudní judikatura? Jak jste již seznali z předchozího textu, uvedenou problematikou se Nejvyšší soud České republiky již zabýval, naposledy ve svém rozsudku ze dne 17. prosince 2009 vydaným pod č.j. 32 Cdo 2598/2008.

Nejvyšší soud zde dospěl k závěru, že nemá důvod se odchýlit od právního názoru judikovaného již v rozhodnutí ze dne 30. ledna 1970, č.j. 2 Cz 19/70, neboť právní úprava předmětné otázky v podstatě nedoznala principiální změny ani v současné platné úpravě. Právní věta z tohoto rozhodnutí zní, že **odměna za převzetí zastoupení ve věci výkonu rozhodnutí náleží i tehdy, jestliže v řízení o výkon rozhodnutí zastupuje oprávněného týž zástupce, který jej zastupoval v řízení, v němž bylo vydáno vykonávané rozhodnutí.** Je nutno zdůraznit, že exekuční řízení (řízení o výkon rozhodnutí) je – po předchozím nalézacím řízení – dalším samostatným řízením. Pokud tudíž odvolací soud (i soud prvního stupně) dospěl k opačnému právnímu závěru, je takový závěr v rozporu s hmotným právem, které představuje advokátní tarif, vydaný na základě zákona o advokacii, jakož i s konstantní judikaturou.

Vzhledem k tomu, že odpovědi některých respondentů jsou kritické nejen k samotnému stanovisku, ale i k současným legislativním aktivitám Ministerstva spravedlnosti, zajímal nás **názor ministryně JUDr. Daniely Kovařové.**

Odpověď tiskové mluvčí byla strohá: „Ministerstvo spravedlnosti v současné době nepřipravuje žádnou novelizaci vyhlášky č. 177/1996 Sb., odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů.“

... je třeba dalších komentářů?

Redakce Komorních listů

Úvaha o smluvních exekučních titulech

s důrazem na dohody o splnění nároku se svolením k vykonatelnosti a na pravidla jejich pořizování

Úvodem

Náš právní řád, vedle jiných smluvních exekučních titulů, umožňuje dlužníku a věřiteli ve zvláštní předepsané formě ujednání – dohodu o splnění pohledávky či jiného nároku, vzniklých na základě předcházejícího právního důvodu – hmotněprávního úkonu. Taková dohoda ve formě notářského zápisu nebo exekutorského zápisu je pak sama o sobě titulem pro výkon rozhodnutí a exekučním titulem (pro oba tyto tituly bude používán dále jen pojem „exekuční titul“) k vymožení pohledávky či jiného nároku a nahrazuje tak rozhodnutí soudu či jiného státního orgánu, kterým se stanoví povinnost k plnění. Tím tato dohoda sama o sobě řeší potenciálně možný spor bez případného nalézacího řízení.

Již v úvodu je třeba zmínit, že účelem tohoto článku a ambicí autora není nalézat řešení konkrétních problémů právní praxe v této oblasti a polemizovat se soudními judikáty, které jsou mnohdy vzájemně si odporující a spíše pro praxi zavádějící než sjednocující. Půjde především jen o zamyšlení nad zvláštní úpravou tohoto smluvního exekučního titulu, jehož pořizování je svěřeno odlišným právníkům profesím, a nad důsledky takové neobvyklé právní úpravy.

Nutno konstatovat, že se jedná o institut skutečně nezvyklý, v jiných právních řádech se v této podobě nevyskytující. Samozřejmě, že v jiných zemích kontinentálního práva je možné smluvně sjednat exekuční titul, avšak již v rámci samotného hmotněprávního titulu pořízeného ve formě veřejné listiny – vždy notářského aktu, popřípadě po vzniku závazku, avšak pouze opět jen v rámci hmotněprávního titulu opět ve formě notářského aktu – například v rámci novace či narovnání nebo i dohody o novém způsobu nebo době plnění a typicky při uznání dluhu. Například podle francouzské či italské právní úpravy každý právní úkon, jako například smlouva o půjčce, kupní smlouva, uznání dluhu, smlouva o úvěru, mající formu notářského aktu, je exekučním titulem bez dalšího, bez k tomuto důsledku projevené vůle smluvních stran, splňuje-li náležitosti nutné pro nařízení exekuce, jako je především stanovení předmětu a doby plnění. Podle německé úpravy je navíc nutné, aby dlužník v samotném hmotněprávním titulu, a to výlučně jen v něm, k vykonatelnosti výslovně svolil.

Právě německá úprava byla vzorem pro zavedení obdobné právní úpravy i u nás, která je účinná od 1.7.2009 na základě zákona

„Vykonatelná dohoda je tedy podmíněna předchozím hmotněprávním titulem, kterým pohledávka či jiný nárok vznikl.“

č. 7/2009 Sb., tzv. souhrnné novely, kterou byl mimo jiné změněn i notářský řád. Podle nyní platného ustanovení § 71a odst. 1 a 2 notářského řádu každý právní úkon ve formě notářského zápisu, který stanoví povinnost peněžitého plnění, je exekučním titulem, obsahuje-li k tomuto svolení dlužníka. Dlužno dodat, že obdobná úprava, nezúžená však jen na plnění peněžité, platila u nás od roku 1992 do roku 2000 na základě tehdejšího ustanovení § 274 písm. e) občanského soudního řádu, ve kterém byl jako titul pro výkon rozhodnutí uveden i notářský zápis, jestliže obsahoval závazek a byly v něm označeny osoba oprávněná a osoba povinná, právní důvod, předmět plnění a doba plnění a jestliže osoba povinná k vykonatelnosti v notářském zápisu svolila. Toto ustanovení bylo vykládáno zcela podle pravidel logiky v tom smyslu, že svolení

k vykonatelnosti má být obsaženo v samotném hmotněprávním titulu, který tím sám o sobě se stává vykonatelným, což platilo i o jednostranném hmotněprávním úkonu dlužníka

– o uznání dluhu nebo závazku. Tento výklad byl však zásadně zpochybněn usnesením Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14.4.1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98, ve kterém bylo soudem dovozeno, že notářský zápis je titulem pro soudní výkon rozhodnutí podle tehdejšího ustanovení § 274 písm. e) občanského soudního řádu jen v tom případě, obsahuje-li dohodu osoby oprávněné ze závazkového právního vztahu s osobou ze závazkového právního vztahu povinnou, s příslušnými zde uvedenými náležitostmi a jestliže osoba povinná v něm svolila k vykonatelnosti. V důsledku toho v následné rozsáhlé novele občanského soudního řádu zákonem č. 30/2000 Sb. bylo ustanovení § 274 písm. e) zrušeno a nahrazeno novým ustanovením notářského řádu – tehdy v § 71a až 71c, kterým byla zavedena jako smluvní titul pro výkon rozhodnutí právě dohoda dlužníka a věřitele ve formě notářského zápisu o splnění pohledávky či jiného nároku, již dříve vzniklého, a takový notářský zápis byl v občanském soudním řádu prohlášen v § 274 písm. e) titulem pro výkon rozhodnutí.

V později účinném zákoně č. 120/2000 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), kterým vznikl exekutorský stav, byla pak tato právní úprava převzata a sepisování takových dohod – smluvních exekučních titulů - bylo svěřeno vedle notářů také soudním exekutorům, a to ve formě exekutorského zápisu. V této souvislosti si nelze neopustit poznámku, že kdyby bezprostředně před přijetím exekučního řádu ke změně právní úpravy nedošlo, pravomoc sepisování exekutorských zápisů by pro soudní exekutory nebyla a ani nemohla být zavedena.

Dohoda o splnění pohledávky nebo jiného nároku jako smluvní exekuční titul

I po úpravě zákonem č. 7/2009 Sb. možnost uzavření dohody o splnění pohledávky či jiného nároku ve formě notářského zápisu, jako exekučního titulu, předpokládající předchozí hmotně-

právní úkon, zůstala v notářském řádu zachována a je nyní upravena komplexně pouze v jeho § 71b. Vedle nově zavedených smluvních exekučních titulů v notářském řádu, které ponechám stranou, tak jsou nadále smluvními exekučními tituly dohoda ve formě notářského zápisu podle § 71b notářského řádu a dohoda podle § 78 písm. a) a 79 exekučního řádu ve formě exekutorského zápisu a když všechny jsou prohlášeny tituly pro výkon rozhodnutí v § 274 písm. e) občanského soudního řádu a exekučními tituly v § 48 odst. 1 písm. d) exekučního řádu.

Následnost a podmíněnost vykonatelné dohody

Je třeba zdůraznit zásadní okolnost, která není dostatečně vnímána nejen v praxi notářů a soudních exekutorů, ale i při rozhodování soudů. Jde totiž o následnou dohodu věřitele, jako případné budoucí osoby oprávněné, a dlužníka, jako případné budoucí osoby povinné, kterou se dlužník vůči věřiteli zavazuje splnit pohledávku či jiný nárok, již vzniklé (nikoli dohodou vznikající) na základě předcházejícího hmotněprávního úkonu, a přitom svoluje k vykonatelnosti notářského nebo exekutorského zápisu o takové dohodě. Podle § 71b odst. 1 notářského řádu totiž „notář sepíše na žádost notářský zápis o dohodě, kterou se účastník zaváže splnit pohledávku nebo jiný nárok druhého účastníka vyplývající ze závazkového právního vztahu, v níž svolí, aby podle tohoto zápisu byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí a aby byl takový notářský zápis exekučním titulem, jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní.“ Obdobně v § 78 písm. a) exekučního řádu soudní exekutor na žádost sepíše exekutorský zápis „o dohodě, kterou se účastník zaváže splnit pohledávku nebo jiný nárok druhého účastníka vyplývající ze závazkového právního vztahu, v níž svolí, aby podle tohoto zápisu byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí nebo exekuce, jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní.“ Vykonatelná dohoda je tedy podmíněna předchozím hmotněprávním titulem, kterým pohledávka či jiný nárok vznikl – dohodou nevzniká. Dohodou nelze ani měnit předchozí hmotněprávní ujednání. Tyto možnosti nelze ani z jednoho z obou identických ustanovení těchto zákonů dovodit.

Jednoznačně je totiž v obou zákonech stanoveno, že v této dohodě se dlužník zavazuje k tomu, že splní to, k čemu se zavázal v předcházející smlouvě o úvěru, kupní smlouvě, smlouvě o půjčce apod. s tím zásadním dovětkem, že v případě, že svůj závazek řádně a včas nesplní, svoluje k vykonatelnosti, resp. k tomu, aby byl notářský zápis či exekutorský zápis exekučním titulem. Toto **svolení je jediným důvodem dohody**. Náležitostí dohody je mimo jiné uvedení skutečnosti – tedy hmotněprávního titulu, jako právního důvodu, na kterém se pohledávka nebo jiný nárok zakládá. Dohoda o splnění pohledávky či jiného nároku, jako samostatný právní úkon, je proto považovaná za tzv. **dohodu „procesní“** se všemi z toho vyplývajícími konsekvencemi, přinášejícími dokonce úvahy o

tom, že i ohledně jednání v rámci dohody platí procesní ustanovení, a tedy že například jménem společnosti mají jednat osoby určené v procesním předpisu, které mohou být rozdílné od osob oprávně-

ných jednat při hmotněprávních jednáních. Lze mít za to, že tyto úvahy nejsou ničím podložené, neboť uzavírání takové dohody není procesem, a ani se neděje v rámci procesu, jako je tomu například v případě soudního smíru. Jde opět jen o právní úkon, který je však specifický, má své

náležitosti, které je nutné dodržet a nelze jeho zákonem stanovený rozsah rozšiřovat. Především nelze dovodit jeho hmotněprávní povahu.

Jestliže se smluvní strany dohodly na změně původního ujednání, jako například sjednání jiné výše splátek jistiny, nových úroků, úroků z prodlení, apod., nemohou provést tuto změnu v této dohodě. Je třeba, aby změna byla provedena hmotněprávním úkonem – např. „dodatkem“ (ujednáním o změně smlouvy) ke smlouvě o úvěru a teprve následně lze navázat na tuto změnu dohodou o splnění pohledávky se svolením k její vykonatelnosti. Nová právní úprava v § 71a notářského řádu, která zavedla v rámci samotného hmotněprávního titulu sjednání možnosti, aby exekučním titulem byl tento hmotněprávní titul, však umožňuje, aby vykonatelnost byla „sjednána“ v rámci tohoto „dodatku“, bude-li mít formu notářského zápisu. Jestliže tato nová právní úprava umožnila sjednání vykonatelnosti v rámci právního úkonu, kterým pohledávka vzniká (smlouva o půjčce, smlouva o úvěru, kupní smlouva, apod.) a v nezměněné podobě zachovala úpravu stávajících vykonatelných dohod, zcela zřetelně tak potvrdila a ještě více vymezila hranice takových dohod, jako dohod procesních, neobsahujících hmotněprávní ujednání a naopak hmotněprávním titulem podmíněných.

Uznání dluhu nebo závazku a vykonatelná dohoda

V této souvislosti je třeba též uvést, že dohoda podle § 71b notářského řádu a podle § 78 písm. a) a § 79 exekučního řádu je jiným právním úkonem, než typicky jednostranný hmotněprávní úkon dlužníka, jako je uznání dluhu, jehož náležitosti stanoví § 558 občanského zákoníku či uznání závazku, jehož náležitosti jsou uvedeny v § 323 obchodního zákoníku, přičemž v těchto ustanoveních jsou stanoveny i důsledky takového právního úkonu dlužníka. O uznání dluhu či závazku proto nelze uzavřít smlouvu či dohodu. Je proto snad nepochybné, že půjde vždy o jednostranný hmotněprávní úkon dlužníka. Z tohoto důvodu je přinejmenším podivná praxe sepisování exekutorských zápisů jakoby podle § 78 písm. a) a § 79 exekutorského řádu, ale také notářských zápisů jakoby podle § 71b notářského řádu o „dohodách“ o uznání dluhu či závazku se svolením k jejich vykonatelnosti. Ač pro takový postup není v žádném právním předpisu sebemenší opora, takové dohody účastníci, a to i některé banky, požadují sepsat, značná část soudních exekutorů a i notářů je sepisují a dokonce jsou na základě nich

„Sepíše-li exekutor zápis o hmotněprávním úkonu, nepůjde o exekutorský zápis, tudíž ani o veřejnou listinu.“

nařizovány a prováděny exekuce. Lze se domnívat, že exekuce se konají snad jen v těch případech, lze-li v obsahu takové listiny nalézt předepsané náležitosti v § 71b notářského řádu a § 79 odst. 2 exekutorského řádu.

Pojmovými znaky vykonatelné dohody, jako každého dvoustranného právního úkonu, je návrh a akceptace, tedy i přijetí věřitelem závazku dlužníka splnit stávající pohledávku či jiný nárok věřitele, vzniklé dříve na základě hmotněprávního titulu. Je-li obsahem takové „dohody o uznání závazku“ fakticky pouze uznání závazku či dluhu dlužníkem, byť se závazkem tento dluh zaplatit a se svolením k vykonatelnosti notářského zápisu, aniž by obsahovala výslovnou akceptaci věřitelem (nikoli snad jen podpisem listiny), nemůže být takový právní úkon považován za dohodu podle § 71b notářského řádu nebo podle § 78 písm. a) a § 79 odst. 2 exekutorského řádu, tedy za exekuční titul. Bude-li však taková „dohoda o uznání závazku“ ve formě notářského zápisu učiněna po 1.7.2009, může být s ohledem na vlastní obsah považována za exekuční titul podle jeho nového ustanovení § 71a odst. 2 notářského řádu, bude-li splňovat zde stanovené náležitosti. V případě „dohody o uznání závazku“ ve formě exekutorského zápisu však tato možnost nepřichází v úvahu.

Je samozřejmě také možné, aby byl v notářském zápisu obsažen jednostranný právní úkon dlužníka – uznání dluhu či závazku a následně v další části notářského zápisu i dvoustranný právní úkon dlužníka, jako osoby povinné a věřitele, jako osoby oprávněné – dohoda o splnění pohledávky či jiného nároku se svolením k vykonatelnosti. Ani tato možnost v případě exekutorského zápisu není přípustná. V případě exekutorských zápisů je totiž beze vší pochybnost zřejmé, že exekutorský řád připouští vedle exekutorského zápisu podle § 77 a § 78 písm. b) o osvědčení skutkového děje a stavu věci k prokázání nároků v řízení před státními orgány, jen jeden další exekutorský zápis, a to právě jen o dohodě podle § 78 písm. a), jehož náležitosti stanoví § 79. Vzhledem k tomuto omezení sepíše-li exekutor zápis o hmotněprávním úkonu, například o kupní smlouvě, zástavní smlouvě, ale i o uznání závazku, nepůjde o exekutorský zápis, tudíž ani o veřejnou listinu. Bude-li taková soukromá listina splňovat náležitosti stanovené pro takový právní úkon, bude jistě právní úkon platný, avšak jejím sepisem soudní exekutor poruší nejen exekutorský řád, ale minimálně i zákon o advokacii (ustanovení o pravomoci poskytovat právní pomoc), nehledě na ustanovení zákona o nedovoleném podnikání.

Soudní exekutor, stejně tak jako notář, totiž může vykonávat jen takovou činnost, ke které byl státem pověřen. Sepíše-li soudní exekutor zmiňovanou listinu o uznání závazku či dluhu, ale i jinou listinu o hmotněprávním úkonu, půjde o listinu soukromou. Vzhledem k tomu, že zákon ve smyslu § 74 odst. 1 písm. b) exekučního řádu nestanoví, že exekutor může takové listiny sepisovat, jedná se o obdobné provinění, jako kdyby notář zastupoval ve sporném občanskoprávním řízení nebo obhajoval v řízení trestním, popří-

padě prováděl dražbu. Je také samozřejmé, že nepůjde o exekutorský zápis a o listinu veřejnou, byť jinak bude splňovat formální náležitosti. Nebude mít totiž základní náležitost, totiž zákonné pověření soudního exekutora veřejnou listinu s takovým obsahem sepsat, neboť exekutorský řád umožňuje sepsání jen dvou výše zmíněných exekutorských zápisů taxativně v něm vyjmenovaných a jen takové za veřejné listiny prohlašuje. Dohoda podle § 78 odst. 2 exekučního řádu, obsažená případně v exekutorském zápisu, též však veřejnou listinou bude.

Pravidla pro postup notáře při sepisování vykonatelných dohod

Pro vykonatelný notářský zápis, tedy i pro notářský zápis podle § 71b notářského řádu a pro postup notáře při jeho pořizování, platí veškerá ustanovení o výkonu notářství vůbec a o pořizování notářských zápisů o právních úkonech. Také při sepisování notářských zápisů o dohodách o splnění pohledávky či jiného nároku se svolením k vykonatelnosti je notář nezávislý, musí postupovat nestranně a musí úkon odmítnout, není-li s souladu se zákonem a obecně závaznými právními předpisy a v dalších případech vymezených v zákoně (§ 53 odst. 1 a 54 odst. 2 notářského řádu).

1. Nezávislost (§ 5 odst. 1 notářského řádu)

Notář není vázán pokyny žadatele o úkon, neboť tento není jeho klientem. Za klienta je považován pouze, jde-li činnost notáře mimo výkon notářství, avšak v souvislosti s ním v rámci další činnosti (§ 3 notářského řádu).

2. Nestrannost (§ 2, věta druhá notářského řádu)

Je třeba zdůraznit, že zásadním obecným atributem listiny nutným k tomu, aby mohla obsahovat veřejnou věru a tak mohla požívat postavení veřejné listiny, je její pořizování nestranným subjektem. Povinnost vykonávat notářství, tedy i vyhotovovat veřejné listiny o právních úkonech nestranně, je třeba vykládat v zájmu veřejné víry široce v tom smyslu, že je třeba umožnit rovnocenné postavení všem, kteří právní úkon činí. Musí jim být dáno rovnocenné právní poučení bez ohledu například na to, kdo notáře o pořizování tohoto notářského úkonu požádal a tedy za notářskou službu notáři platí odměnu.

3. Soulad s obecně závaznými předpisy

Také tento notářský úkon může notář odmítnout provést jen v zákonem úzce vymezených případech (§ 53 odst. 2 a 54 odst. 1 notářského řádu). Na druhou stranu **notářský úkon odmítnout musí, není-li v souladu se zákonem a obecně závaznými právními předpisy** a v dalších případech vymezených v zákoně (§ 53 odst. 1 a 54 odst. 2 notářského řádu). Soulad požadovaného úkonu s obecně závaznými právními předpisy je třeba přezkoumat především z té pozice, zda na základě požadovaného notářského

zápisu, jehož náležitosti podle § 71b odst. 1 a 2 jsou určeny předcházejícím hmotněprávním titulem, bude možné nařídit a provést exekuci. Nebude-li tomu tak, notář musí úkon odmítnout. Jestliže například půjde o občanskoprávní vztah a ve smlouvě o půjčce byly sjednány úroky z prodlení jinak, než stanoví příslušný právní předpis, notář odmítne ohledně takových úroků exekuční titul sepsat, neboť bude v této části nevykonatelný z důvodu neplatnosti takového ujednání ve smlouvě o půjčce pro rozpor s ustanovením § 517 odst. 2 občanského zákoníku. Stejným způsobem bude notář postupovat, budou-li doba plnění dosud nesplatné pohledávky, popřípadě předmět plnění, sjednány neurčitě nebo nesrozumitelně, nebo když zjistí neplatnost hmotněprávního titulu z jiného důvodu, například z důvodu, že nebyl učiněn svobodně, srozumitelně či určitě, popřípadě v předepsané formě. V § 71b odst. 4 notářského řádu je stanoveno, že náležitosti dohody podle odstavců 1 a 2 tohoto ustanovení notář v notářském zápisu uvede podle shodného prohlášení účastníků. Toto ustanovení však není možné vykládat izolovaně, bez ohledu na shora uvedená základní ustanovení zákona. Jak již bylo uvedeno, notář především musí posoudit soulad požadovaného úkonu se zákonem. Protože dohoda předpokládá hmotněprávní titul, ze kterého vychází náležitosti dohody, musí notář vycházet z tohoto titulu. Mělo by být samozřejmostí, že bude takový titul notáři předložen. Pouze z prohlášení účastníků by měl notář vycházet jen v takovém případě, bude-li učiněn hmotněprávní titul (např. smlouva o půjčce, postoupení pohledávky) v ústní formě, popřípadě bude-li ztracen, apod. Je však samozřejmé, že i v takovém případě notář zkoumá, zda uváděné skutečnosti o náležitostech dohody v prohlášení účastníků jsou v souladu s obecně závaznými právními předpisy. Nebudou-li v souladu a notářský úkon bude proveden, případný pozdější argument notáře „oni to tak chtěli“, je v této souvislosti absurdní.

Lze uzavřít, že k tomu, aby notář mohl tyto své povinnosti dodržet,

- a) musí přezkoumat, zda požadovaný úkon je v souladu se zákonem a ostatními obecně závaznými právními předpisy; není-li, musí úkon odmítnout – dochází k řádnému přezkumu právního důvodu exekučního titulu;
- b) v rámci své nestrannosti, aniž by byl vázán pokyny žadatele o úkon, musí poučit obě strany dohody mimo jiné o důsledcích jejího uzavření, bez ohledu na to, kdo ho o úkon požádal – je zajištěna dostatečná ochrana osoby povinné.

Tím ve spojení s nutně předpokládanou odborností notáře budou téměř eliminovány skutečnosti, jimiž lze narušit právní vztahy založené právním úkonem, například nejen omyl, nevážnost či nesvoboda, ale i tíseň nebo nezpůsobilost úkon vůbec činit. V neposlední řadě takovým postupem bude umožněna vnitřní spravedlnost právního úkonu. To vše ve své komplexnosti kvalifikuje notářský zápis k tomu, aby naplnil funkci veřejné listiny o právním

úkonu, listiny, která zakládá vůči každému plný důkaz o takovém projevu vůle a přenáší důkazní břemeno na toho, kdo ho popírá a tak fakticky omezuje případné spory z právních vztahů takto vzniklých. Jen taková listina, splňuje-li další předepsané náležitosti, má předpoklady být i exekučním titulem a titulem pro výkon rozhodnutí.

„Pro soudního exekutora není stanovena povinnost exekutorský zápis vyhotovit.“

Postup soudního exekutora

Dalo by se očekávat, že pro pořízení exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti, který má mít a skutečně má stejné právní důsledky jako notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, budou stanovena stejná pravidla. Není tomu tak. Nutno konstatovat, že pravidla pro pořízení exekutorského zápisu jsou podstatně méně rigorózní.

Exekuční řád, na rozdíl od notářského řádu pro sepisování exekutorských zápisů, nestanoví nestrannost a dokonce ani nezávislost soudního exekutora. Nezávislost stanoví jen pro nucený výkon exekučních titulů (exekuční činnost). V případě nestrannosti se lze domnívat, že nestrannost ani být stanovena nemůže, neboť hlavní činnost exekutora, již je exekuční činnost, objektivně tuto nestrannost vylučuje. Notář po sepsání exekučního titulu z dalšího „procesu“ vypadává, nemá žádné další pravomoci, díky nimž by se mohl na jeho případné realizaci nějakým způsobem účastnit.

Naopak u soudního exekutora se předpokládá, že bude dále ve stejné věci činný. Je přeci logické, že věřitel, na jehož žádost soudní exekutor exekuční titul sepsal, uzavře s ním posléze klientskou smlouvu podle § 74 odst. 1 písm. a) exekučního řádu a navrhne, aby tento provedl následnou exekuci. Soudní exekutor tak má objektivní, a nutno dodat legitimní, ekonomický zájem na provedení exekuce, zájem na tom, aby na základě jím sepsaného exekučního titulu byla exekuce provedena. Úvahy o vyloučení z následné exekuce soudního exekutora, který sepsal exekuční titul nejsou namístě. Vyloučením by se totiž dospělo k absurdnímu závěru v tom smyslu, že sepsáním exekutorského zápisu o exekučním titulu, tedy úkonem, ke kterému je sice dána pravomoc zákonem, ale je vedlejší jeho činností, by byl soudní exekutor vyloučen z nuceného výkonu exekučních titulů, tedy z hlavní a stěžejní činnosti, pro kterou byl pověřen exekutorským úřadem.

Stejně tak není pro soudního exekutora stanovena povinnost exekutorský zápis vyhotovit, je-li o to požádán. Z toho vyplývá, že soudní exekutor si může vybrat, zda vůbec bude tuto agendu vykonávat, či zda provede jednotlivě požadovaný úkon. Je to zvláštní situace, víme-li, že jde o sepisování veřejných listin, tedy pravomoc přenesenou na soudního exekutora ze státu, ale budiž. Závažnější je otázka, zda má soudní exekutor povinnost takový úkon odmítnout, je-li v rozporu s obecně závaznými právními předpisy, není-li tato povinnost v zákoně výslovně stanovena. Mám za to, že i když

exekuční řád tuto povinnost na rozdíl od notářského řádu soudnímu exekutorovi neukládá, není jí zproštěn a za „správnost“ exekutorského zápisu, za jeho vykonatelnost v konečné fázi odpovídá.

Vzhledem ke všem těmto okolnostem lze proto důvodně pochybovat o tom, zda je v exekutorských zápisech skutečně obsažena veřejná víra, která jediná opravňuje ke zvláštnímu postavení veřejných listin. Když už nic jiného, je těžko pochopitelné, že za těchto okolností se těší exekutorský zápis stejného postavení jako notářský zápis, byl-li pořízen méně kvalifikovaným postupem, samozřejmě nikoliv snad z hlediska odbornosti, ale z hlediska zajištění inkorporace veřejné víry do takové listiny. Zřejmě z těchto důvodů se začínají objevovat názory, ze kterých plynou pochybnosti ohledně smluvních exekučních titulů vůbec. Smluvní exekuční tituly fakticky nahrazují nalézací řízení a jeho výsledek. Je argumentováno, že při jejich pořizování není zajištěna dostatečná ochrana osoby povinné a že nedochází k řádnému přezkumu právního důvodu exekučního titulu. Tomuto názoru ohledně exekučních titulů ve formě notářských zápisů lze se silnými argumenty oponovat. Lze se domnívat, že zákonem nastavená shora uvedená pravidla pro postup notáře při jejich pořizování jsou dostatečná. Je třeba vzít v úvahu, že při smluvním typu exekučního titulu není třeba, aby ochrana osoby povinné byla vnímána tak intenzivně, jako v případě sporu v nalézacím řízení u soudu a tudíž uplatňování nestranného postupu notářem postačuje. Taktéž nelze předem předpokládat a předjímat, že notář není tak odborně na výši (když má být a je to předpoklad pro výkon notářství), aby v rámci své povinnosti podle § 53 odst. 1 notářského řádu mohl správně posoudit zákonnost právního důvodu. Obávám se však, že ohledně exekutorských zápisů, pro jejichž pořizování taková pravidla postupu soudního exekutora nastavena nejsou, takové argumenty chybí.

Sepisování exekučních titulů je mezi notáři pokládáno za nejobtížnější notářskou agendu s vysokou mírou odpovědnosti a je nutno přiznat, že při nemožnosti takový úkon odmítnout se jí někteří notáři „bojí“. Naopak lze zaznamenat, že mezi soudními exekutory této agendě taková míra významu není přikládána. Toto povědomí je zřejmě dáno jednak tím, že soudní exekutor tuto agendu povinen vykonávat není a také tím, že při jejím výkonu je vázán mnohem měkčími pravidly. Mají-li mít oba exekuční tituly rovnocenné postavení, měly by mít i stejná pravidla pro jejich pořizování. Toto řešení však není jednoduché, jak by se na první pohled mohlo zdát. Jak bylo uvedeno, nastavit stejná pravidla pro exekutorské zápisy z hlediska inkorporace veřejné víry se nejeví možné bez zasažení do postavení soudního exekutora vůbec, a to i z hlediska jeho hlavní činnosti - nuceného výkonu exekučních titulů. Druhé řešení této otázky se od autora této úvahy očekává a proto ho není třeba zmiňovat.

JUDr. Miloslav Jindřich,
notář se sídlem v Benešově,
viceprezident Notářské komory ČR

Zástava a její zpeněžení

Na zástavní právo lze z teoretického hlediska pohlížet dvěma pohledy, které však v konečném důsledku splývají v pohled jeden. Je to dáno samotným právním základem zástavního práva. Jedná se o věcné právo a zároveň, laicky řečeno, o jeden ze zajišťovacích institutů hojně používaných v závazkových vztazích. Základní úprava zástavního práva se nachází v občanském zákoníku (konkrétně v ust. § 152 a následujících občanského zákoníku), speciální úpravu pak obsahuje obchodní zákoník a mnoho dalších zákonů upravujících rozličné právní instituty (zákon o cenných papírech a další).

Dle ust. § 152 občanského zákoníku zástavní právo slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy. Z výše uvedeného ustanovení je zřejmé, že samotná existence, tudíž i funkce zástavního práva, souvisí s pohledávkou, která je zástavním právem zajišťována. Tento princip se nazývá princip akcesority.¹ Z výše uvedeného ustanovení lze vyčíst, že funkce zástavního práva je jednak zajišťovací, má jistým způsobem motivovat dlužníka k včasnému a řádnému splacení věřitelovy pohledávky, a jednak funkce uhrazovací, tedy z titulu zajištění dává věřiteli pro případ dlužníkovy prodlení s uhrazením pohledávky možnost hojit se ze zpeněžení zástavy. Na otázku, nakolik je zástavní právo schopno dostát své funkce, resp. svých funkcí, odpoví další text.

Subjekty zástavního práva

Okruh subjektů zástavního práva je dán nutností existence zástavy a zajišťované pohledávky. Jedná se tedy o zástavního věřitele, tedy toho, kdo je při vzniku zástavního práva věřitelem zajišťované pohledávky. Zástavním věřitelem však může být i ten, na koho zákonem předvídaným a dovoleným způsobem zajišťovaná pohledávka přešla.² Dalším subjektem zástavního práva je dlužník či osobní dlužník, tedy ten, kdo je zástavnímu věřiteli zavázán plnit z titulu zajišťované pohledávky. Zástavcem je ten, kdo věcně zajišťuje pohledávku zástavou. Zástavním dlužníkem je vlastník zástavy. Asi nejčastějším případem bude v praxi situace, kdy osoba osobního dlužníka, zástavce a zástavního dlužníka bude tatáž, nicméně již při vzniku samotného zástavního práva či v čase jeho trvání může dojít k jejich odlišení (při vzniku v případě, kdy osobní dlužník není vlastníkem zástavy, v čase trvání zástavního práva například tak, že osobní dlužník zástavu prodá třetí osobě, v čemž mu zástavní věřitel nemůže bránit).

¹ Knappová Marta, Švestka Jiří a kol., Občanské právo hmotné, sv. 1, Aspi Publishing, s.r.o., Praha 2002, str. 387.

² Jehlička Oldřich, Švestka Jiří, Škarová Marta a kol., Občanský zákoník: komentář, 6. vydání, C. H. Beck, Praha 2001, str. 519.

Zástava

Zástavou rozumíme předmět zástavního práva, jehož zpeněžením se může zástavní věřitel hojit na zástavci v případě prodlení osobního dlužníka s úhradou dluhu. Dle ust. § 153 odst. 1 občanského zákoníku může být zástavou věc movitá nebo nemovitá, podnik nebo jiná věc hromadná, soubor věcí, pohledávka nebo jiné majetkové právo, pokud to jeho povaha připouští, byt a nebytový prostor ve vlastnictví podle zvláštního zákona, obchodní podíl, cenný papír nebo předmět průmyslového vlastnictví.

Definici movité věci lze dovodit z ust. § 119 občanského zákoníku, který věci movité definuje negativně k věcem nemovitým. Movité věci sloužící jako zástava jsou evidovány v Rejstříku zástav, který byl zřízen novelou notářského řádu, zákonem č. 317/2001 Sb. Dle ust. § 35b odst. 2 notářského řádu se v Rejstříku zástav eviduje mimo jiné označení zástavy. Z tohoto lze vyčíst jednu z podmínek vzniku zástavního práva, a to, že zástava musí být vymezena tak, aby byla zcela jasně identifikovatelná a nezaměnitelná s ostatními věcmi téhož druhu. Dále musí zástava splňovat podmínku ocenitelnosti a zákonem neomezené zcizitelnosti (jistá omezení ve volné zcizitelnosti zakotvují v právním řádu např. zákon o zbraních, zákon o chemických látkách a přípravcích a změně některých zákonů). U movitých věcí je podmínkou vzniku zástavního práva jejich odevzdání zástavnímu věřiteli či předání do úschovy, pokud je takto dohodnuto v zástavní smlouvě.

Věci nemovité jsou občanským zákoníkem definovány v ust. § 119 odst. 2 tak, že nemovitostmi jsou pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem. Evidenci v katastru nemovitostí podléhají dle ust. § 2 odst. 1 katastrálního zákona pozemky v podobě parcel, budovy spojené se zemí pevným základem s přiděleným číslem popisným nebo číslem evidenčním, a budovy, kterým se číslo popisné či evidenční nepřiděluje a které nejsou příslušenstvím jiné budovy evidované v katastru, byty a nebytové prostory vymezené jako jednotky dle zvláštního zákona, rozestavěné budovy nebo byty a nebytové prostory a stavby spojené se zemí, o nichž to stanoví zvláštní zákon. Evidenci v katastru nemovitostí nepodléhají drobné stavby. Jelikož dle českého právního řádu budova stojící na pozemku nesleduje osud pozemku, na kterém stojí, je možné, aby zástavou byl pouze zastavěný pozemek či jen budova, byt, pozemek i budova mají stejného vlastníka. V praxi nicméně nelze předpokládat přílišnou četnost těchto případů. Z výše uvedeného je zřejmé, že ve stejném režimu, v jakém jsou zastavovány stavby a pozemky, lze zastavit také byty a nebytové prostory vymezené jako jednotky dle zvláštního zákona, myšlen zákon č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám

a některé vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů).

Jako zástavu lze použít vedle jednotlivě určené věci movité též věc hromadnou. Věc hromadná použitá jako zástava může mít dvojitou podobu. V jednom případě je jako zástava použito váhově či jinak měřitelné množství věcí, které jsou pak předány věřiteli a zůstávají oddělené od jiných věcí. V druhém případě se

jako zástava použije určité vydělené množství druhově určených věcí, přičemž v případě zániku zástavního práva zástavnímu věřiteli připadá povinnost vrátit zástavci věci stejného druhu, množství a kvality.³ O souboru věcí mluvíme pouze v případě, pokud se jedná výhradně o movité věci individuálně určené, které tvoří podle obecného úsudku jednotnou věc či hospodářskou jednotku (typicky se jedná o soubory uměleckých děl nebo zboží).⁴

Jako zástava, vzhledem k samotným funkcím zástavního práva, může sloužit pohledávka existentní, znějící na peněžité plnění. V případě pohledávky znějící na nepeněžité plnění, musí být předmět takové pohledávky ocenitelný.

Použití obchodního podílu jako zástavy je upraveno v ust. § 117a obchodního zákoníku. Ve vztahu této úpravy k obecné úpravě zástavního práva obsažené v občanském zákoníku platí zásada subsidiarity. Zástavní smlouva, kterou se zastavuje obchodní podíl, musí být písemná, s úředně ověřenými podpisy. Kromě této podmínky je pro platné zastavení obchodního podílu třeba zápisu v obchodním rejstříku, a v případě podmíněnosti převodu obchodního podílu souhlasem valné hromady je třeba i tento souhlas. Zástavní právo k obchodnímu podílu pak vzniká zápisem do obchodního rejstříku, a to na návrh zástavního věřitele nebo zástavce. K návrhu se přikládá zástavní smlouva, případně doklad o souhlasu valné hromady se zastavením obchodního podílu. Pokud se osobní dlužník dostane do prodlení s plněním zástavnímu věřiteli, má tento oprávnění i bez souhlasu valné hromady či zástavce a na jeho náklady obchodní podíl prodat v obchodní veřejné soutěži či veřejné dražbě. Případný vzniklý výtěžek prodeje převyšující zajištěnou pohledávku po odečtení účelně vynaložených nákladů spojených s realizací zpeněžení obchodního podílu, je věřitel povinen vydat bez zbytečného odkladu zástavci. Převodem obchodního podílu výše uvedenými způsoby zástavní právo zaniká. Stejně jako občanskoprávní úprava obsažená v ust. § 153 odst. 2 občanského zákoníku, dle které se zástavní právo vztahuje i na příslušenství, přírůstky a neoddělené plody zástavy, obchodní zákoník obsahuje v ust. § 117a odst. 6 úpravu, dle které plnění, na která vznikne nárok na základě účasti ve společnosti po splatnosti zajištěné pohledávky, náležejí do výše zajištěné pohledávky a jejího příslušenství zástavnímu věřiteli

„Zákaz nakládání s majetkem se vztahuje pouze na zástavu, pro jejíž prodej je exekuce nařízena.“

³ Jehlička Oldřich, Švestka Jiří, Škárová Marta a kol, Občanský zákoník: komentář, 6. vydání, C. H. Beck, Praha 2001, str. 522.

⁴ Tamtéž.

a započítávají se na zajištěnou pohledávku. Jedná se o stejný princip, kdy zástavní věřitel, v případě prodlení osobního dlužníka, může na úhradu zajištěné pohledávky a jejího příslušenství použít laicky řečeno „plody“ zástavy samotné.

Pro zastavení cenných papírů se použijí dle ust. § 154 občanského zákoníku ustanovení občanského zákoníku, pokud zvláštní zákony nestanoví jinak. V případě cenných papírů se jedná o zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, který v ust. § 39 a následujících upravuje podmínky uzavření smlouvy o zastavení cenných papírů, vznik zástavního práva k cenným papírům a další specifika spojená s použitím cenných papírů jako zástavy.

Prodej zástavy

Pokud není pohledávka zajištěná zástavním právem splněna dlužníkem řádně a včas, může věřitel použít k uhrazení své pohledávky finanční prostředky získané prodejem zástavy. V tento moment vyvstane do popředí uhrazovací funkce zástavního práva. Věřitel má k získání finančních prostředků z prodeje zástavy dvě možnosti jak postupovat. První možností je prodej ve veřejné dražbě, druhou pak je soudní prodej zástavy. V případě, že zástavní dlužník je zároveň zástavcem, nabízí se věřiteli dále možnost uspokojit svoji pohledávku podáním návrhu na nařízení exekuce či návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí. V případě, že zástavní dlužník je od zástavce osobou odlišnou, lze k uspokojení pohledávky postupovat tak, že věřitel podá návrh na nařízení exekuce proti osobě zástavního dlužníka, čímž se mu otvírá možnost uspokojit se z celého majetku zástavního dlužníka a zároveň zvolit prodej zástavy ve veřejné dražbě či řízení o soudním prodeji zástavy.

Dražba nedobrovolná

Prodej zástavy ve veřejné dražbě upravuje zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, v platném znění (dále jen „zákon o veřejných dražbách“), a to v části třetí nazvané „Dražby nedobrovolné“. Uvedený předpis sám obsahuje v ust. § 36 odst. 1 následující definici dražby nedobrovolné, kterou je: „*dražba prováděná na návrh dražebního věřitele, jehož pohledávka je přiznána vykonatelným soudním rozhodnutím nebo vykonatelným rozhodčím nálezem nebo doložena vykonatelným notářským zápisem nebo vykonatelným exekutorským zápisem, který obsahuje náležitosti stanovené zvláštním právním předpisem, anebo doložena jiným vykonatelným rozhodnutím, jehož soudní výkon připouští zákon, včetně platebních výměřů a výkazů nedoplatků.*“

„V případě, že zástavní dlužník je zároveň zástavcem, nabízí se věřiteli možnost uspokojit svoji pohledávku podáním návrhu na nařízení exekuce.“

Ze samotné definice je tedy zřejmé, že zástavní věřitel není oprávněn požadovat prodej zástavy ve veřejné dražbě pouze na základě existující pohledávky a existujícího zástavního práva, ale k prodeji zástavy ve veřejné dražbě potřebuje de facto exekuční titul definovaný v ust. § 40 odst. 1 exekučního řádu. Pro úplnost lze uvést, že výše uvedený předpis nehovoří o zástavním věřiteli, ale v ust. § 36 odst. 3 zákona o veřejných dražbách se hovoří o tzv. dražebním věřiteli.⁵

Vztah mezi dražebníkem a navrhovatelem, resp. dražebním věřitelem, vzniká uzavřením smlouvy o provedení dražby. Tato smlouva musí dle ust. § 39 odst. 2 zákona o veřejných dražbách obsahovat označení, že jde o dražbu nedobrovolnou, označení navrhovatele, dražebníka a předmětu dražby, nejnižší podání, výši odměny. Dále musí smlouva obsahovat označení vlastníka předmětu dražby, zástavce (je-li osobou odlišnou od vlastníka předmětu dražby a dlužníka), důvod, pro který je navrhováno provedení dražby, a lhůtu, v níž bude odesláno oznámení o uzavření smlouvy o provedení dražby nedobrovolné. Ke smlouvě o provedení dražby nedobrovolné musí být přiloženy listiny dokládající vykonatelnost práva dražebního věřitele, listiny dokládající zajištění pohledávky zástavním právem k předmětu dražby a dále listiny dokládající vznik pohledávky a její splatnost, nevyplyvají-li tyto skutečnosti již z listiny dokládající vykonatelnost práva dražebního věřitele.

Samotná existence exekučního titulu přiznávající zástavnímu věřiteli právo uspokojit svoji pohledávku za zástavním dlužníkem prodejem zástavy a uzavření smlouvy o provedení dražby nedobrovolné ještě neznamená, že již nic nestojí v cestě realizaci samotného prodeje zástavy. Dle ust. § 166 odst. 1 občanského zákoníku totiž ten, kdo tvrdí, že prodej zástavy ve veřejné dražbě není přípustný, musí své právo uplatnit žalobou u soudu podanou proti zástavnímu věřiteli na určení nepřipustnosti prodeje zástavy. Zde se tedy zástavní věřitel dostává do pozice žalovaného (právě proti němu uvedená žaloba směřuje) a ten, kdo podal předmětný návrh na určení nepřipustnosti prodeje zástavy, je v pozici žalobce. S odkazem na ust. § 79 odst. 2 občanského soudního řádu lze konstatovat, že důkazní břemeno bude v takovém sporu stíhat toho, kdo podal předmětný návrh na určení nepřipustnosti prodeje zástavy. Výše uvedenou žalobu lze dle ust. § 166 odst. 2 občanského zákoníku podat do 1 měsíce ode dne doručení oznámení o veřejné dražbě zákonem určeným osobám, nejpozději však přede dnem zahájení dražby. Dle ust. § 166 odst. 3 občanského zákoníku lze veřejnou dražbu vykonat až po uplynutí lhůty uvedené v předchozím odstavci, je-li v této lhůtě podána žaloba podle odst. 1, lze ji vykonat až poté, kdy bylo o této žalobě pravomocně rozhodnuto.

⁵ Dražebním věřitelem je osoba, jejíž pohledávka je zajištěna zástavním právem k předmětu dražby, včetně soudcovského zástavního práva. Je-li dražebním věřitelem orgán státní správy, případně jiný orgán, je zbaven v rozsahu nezbytném pro provedení dražby povinnosti mlčenlivosti.

Na adresu uvedeného ustanovení občanského zákoníku je třeba konstatovat, že uvedené lze implicitně dovodit již z předchozího ustanovení a obecných zásad civilního procesu.

Popis a hodnocení samotného procesu dražby nedobrovolné je nad rámec tohoto článku, proto postačí odkaz na část třetí zákona o veřejných dražbách.

Soudní prodej zástavy

Lze konstatovat, že soudní prodej zástavy má dvě fáze. První je samotné řízení o soudním prodeji zástavy, které je upraveno v ust. § 200y a násl. občanského soudního řádu. Druhou fází je pak samotný prodej zástavy, tedy výkon rozhodnutí ve smyslu ust. § 338a občanského soudního řádu.

Řízení o soudní prodej zástavy je řízením, které je zahajováno na návrh (žaloba). Žalobcem je zde zástavní věřitel. Tento se může žalobou domáhat jen a pouze nařízení prodeje zástavy soudem (nutnou podmínkou je zde samozřejmě požadavek dovolenosti prodeje zástavy). V případě, že se zástavní věřitel domáhá žalobou plnění nebo určení právního vztahu nebo práva, nejedná se o tuto žalobu a soud ji projedná a rozhodne o ní podle obecných ustanovení části třetí, i když zástavní věřitel požaduje plnění vycházející ze zástavního práva nebo plnění zajištěné zástavním právem, popřípadě je-li předmětem určení otázka platnosti zástavní smlouvy, zda tu zástavní právo je či není, zda zástavní právo zaniklo apod. Totéž platí, domáhá-li se zástavní věřitel nařízení prodeje zástavy, jestliže prodej zástavy soudem neumožňují zvláštní právní předpisy.⁶ Samotná žaloba pak s odkazem na ust. § 200z odst. 1 občanského soudního řádu musí vedle obecných náležitostí podání ve smyslu ust. § 42 odst. 4 občanského soudního řádu (tedy z podání musí být zřejmé, kdo jej činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno) obsahovat tvrzení, že pohledávka je zajištěna zástavním právem, přesné označení zástavy a kdo je zástavním dlužníkem, tedy, proti komu žaloba směřuje.

Označeními zástavní věřitel a zástavní dlužník je třeba označovat účastníky řízení o soudním prodeji zástavy.⁷ Zástavním věřitelem jako účastníkem řízení se rozumí ten, kdo o sobě (v žalobě na soudní prodej zástavy) tvrdí, že má pohledávku zajištěnou zástavním právem. Zástavním dlužníkem je ten, kdo je vlastníkem zástavy. Pokud jsou zástavní dlužník, dlužník a zástavce osobami odlišnými, pak nejsou dlužník a zástavce účastníky řízení o soudním prodeji zástavy. Mohou však vystupovat jako vedlejší účastníci ve smyslu ust. § 93 občanského soudního řádu.⁸ Během řízení o nařízení soudního prodeje

zástavy může nastat situace, kdy soud zjistí, že osoba označená v návrhu jako zástavní dlužník ve skutečnosti zástavním dlužníkem není. Dle rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu České republiky není toto důvodem pro zamítnutí návrhu (žaloby), nebo pro postup ve smyslu ust. § 107a občanského soudního řádu. Soud začne bez vydání zvláštního usnesení jednat jako s účastníkem řízení s osobou, o níž bylo doloženo a prokázáno, že je vlastníkem zástavy.⁹

K návrhu je třeba přiložit listiny či jiné důkazy, které dokládají existenci zajištěné pohledávky, existenci zástavního práva k zástavě a jasně určují osobu zástavního dlužníka. Dle judikatury Nejvyššího soudu České republiky je pro úspěšné nařízení soudního prodeje zástavy třeba nejen doložit samotnou existenci pohledávky zajištěné zástavním právem, ale je třeba prokázat nebo osvědčit výši samotné pohledávky a jejího příslušenství.¹⁰ Dle ust. § 200z odst. 2 občanského soudního řádu může být o nařízení soudního prodeje zástavy rozhodnuto bez nařízení jednání jen za podmínek uvedených v ust. § 115a občanského soudního řádu (tedy jestliže lze ve věci rozhodnout jen na základě účastníky předložených důkazů a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popřípadě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí) nebo tehdy, jsou-li skutečnosti rozhodné pro nařízení soudního prodeje zástavy doloženy listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány nebo veřejnými listinami. Takovými listinami jsou výpis z Katastru nemovitostí České republiky, opis nebo výpis z rejstříku zástav vedeného Notářskou komorou České republiky, rozhodnutí o zřízení zástavního práva, rozhodnutí soudu, které přiznává zástavnímu věřiteli zajištěnou pohledávku, notářský zápis, jeho stejnopis či výpis, listina legalizovaná notářem či soukromě listiny s úředně ověřenými podpisy. Naplnění postupu dle uvedeného ustanovení lze považovat za velmi praktické z hlediska urychlení celého procesu. Dle usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30.12.2003, č.j. 23 Co 672/2003, může soud zvolit takový postup, že v případě naplnění podmínek dle výše uvedeného ustanovení rozhodne bez slyšení zástavního dlužníka a žalobu na nařízení soudního prodeje zástavy může tomuto doručit až s rozhodnutím ve věci samé. Z výše uvedeného je zřejmé, že procesní obrana zástavního dlužníka v případě, že zástavní věřitel naplní podmínky uvedené v ust. § 200z odst. 2 občanského soudního řádu, je značně omezena, není-li ve fázi nalézacího řízení (tzn. v první fázi soudního prodeje zástavy) zcela vyloučena.

Pro úplnost je třeba uvést, že věcně příslušným soudem k řízení o soudním prodeji zástavy je dle ust. § 9 odst. 1 občanského soudního řádu okresní soud (v Praze pak jednotlivé obvodní soudy, v Brně

⁶ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol, Občanský soudní řád: Komentář. I. díl, 7. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, str. 1018.

⁷ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol, Občanský soudní řád: Komentář. I. díl, 7. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, str. 1019.

⁸ Drápal, L., Bureš, J. a kol, Občanský soudní řád I., § 1 až 200za, Komentář., 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 1555.

⁹ Viz usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18.3.2008, sp. zn. 21 Cdo 623/2007.

¹⁰ Požadavek ustanovení § 200z odst.1 o.s.ř. spočívající v doložení zajištěné pohledávky nespočívá jen v tom, že zástavní věřitel prokáže nebo alespoň osvědčí, že mu vznikla vůči dlužníku ze smlouvy nebo na základě jiné právní skutečnosti pohledávka zajištěná zástavním právem. Zajištěnou pohledávku lze pokládat za doloženou jen tehdy, bude-li rovněž alespoň osvědčena výše vzniklé pohledávky a její příslušenství. Žalobu o nařízení soudního prodeje zástavy pak lze považovat - jak je zřejmé z ustanovení § 79 odst.1 a § 200y odst.1 o.s.ř. - za úplnou a výrok usnesení soudu je z materiálního hlediska vykonatelný - jak je nepochybné z ustanovení § 261a odst.4 o.s.ř.

městský soud). Místně příslušným je pak v případě, že zástavou je nemovitost, dle ust. § 88 písm. i) občanského soudního řádu okresní soud, v jehož obvodu se nachází zastavená nemovitost. Pokud je zástavou něco jiného, místní příslušnost okresního soudu je třeba určit dle obecných hledisek obsažených v občanském soudním řádu.

„Pro nařízení výkonu rozhodnutí o soudním prodeji zástavy je třeba, aby zástavní věřitel disponoval pravomocným exekučním titulem.“

Výkon rozhodnutí o soudním prodeji zástavy

Výkon rozhodnutí o soudním prodeji zástavy je upraven v ust. § 338a občanského soudního řádu. Tato úprava je poměrně strohá, ale jak samo ust. § 338a odst. 1 občanského soudního řádu konstatuje, na výkon rozhodnutí prodejem zastavených movitých věcí a nemovitostí se užijí ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí, nestanoví-li zákon jinak (v případě prodeje nemovité zástavy se nepoužijí ustanovení upravující přistoupení k řízení, které upravuje ust. § 335 odst. 2 občanského soudního řádu a ust. § 335 odst. 3 občanského soudního řádu. Je na místě konstatovat, že při prodeji zástavy se neaplikuje ust. § 263 odst. 1 a § 264 odst. 1 občanského soudního řádu vyjadřující zásadu přiměřenosti výkonu rozhodnutí, neboť realizace uhrazovací funkce zástavního práva věřitelem prostřednictvím soudního prodeje zástavy nemůže být považována za nepřiměřený způsob provedení výkonu rozhodnutí s ohledem na poměr ceny zástavy a výše zajištěné pohledávky a jejího příslušenství.

Pro nařízení výkonu rozhodnutí o soudním prodeji zástavy je třeba, aby zástavní věřitel disponoval pravomocným exekučním titulem, tedy rozhodnutím, kterým se nařizuje soudní prodej zástavy. Jestliže došlo po vydání pravomocného rozhodnutí o nařízení prodeje zástavy k přechodu vlastnického práva k zástavě, dle ust. § 200 za odst. 2 občanského soudního řádu přechází povinnost uložená pravomocným usnesením o soudním prodeji zástavy ze zákona na nového vlastníka zástavy, neboť dle uvedeného ustanovení pravomocné usnesení o nařízení prodeje zástavy je závazné pro každého, proti němuž působí podle zvláštních právních předpisů zástavní právo k této zástavě. Zde tedy procesní úprava respektuje a upevňuje hmotněprávní charakter zástavního práva jakožto práva k cizí věci.

Účastníkem řízení je oprávněný (zástavní věřitel), povinný (zástavce), manžel povinného, pokud zástava spadá do režimu společného jmění manželů, a dle ust. § 338a odst. 3 občanského soudního řádu přihlášení věřitelé v případě, pokud přihlásili své pohledáv-

ky zajištěné zástavním právem k prodávané zástavě. Usnesení o nařízení prodeje zástavy doručí soud oprávněnému, povinnému a manželu povinného, pokud zástava spadá do režimu společného jmění manželů.¹¹ Pravomocné usnesení o nařízení prodeje zástavy a usnesení o určení ceny zástavy ve smyslu ust. § 336a občanského soudního řádu se doručuje taktéž spoluvlastníkům, ostatním osobám, kterým svědčí předkupní právo, osobám, kterým svědčí k zástavě věcné nebo nájemní právo, vyplývá-li toto právo z obsahu spisu.

Povinný může v rámci své procesní ochrany za splnění zákonných podmínek využít procesního institutu návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí. Pro posouzení oprávněnosti návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí prodeje zástavy platí ust. § 268 občanského soudního řádu. Soud se tedy bude zabývat otázkou, zda zástavní věřitel má pohledávku zajištěnou zástavním právem k zástavě, jejíž prodej navrhuje, kdo je zástavním dlužníkem, existence zajištěné pohledávky, zda zástavní právo vzniklo a zda trvá. Soud rovněž výkon rozhodnutí prodejem zástavy zastaví, pokud povinný úspěšně vznesе námitku promlčení zajištěné pohledávky či zástavního práva.

Pro úplnost je třeba uvést, že pravomocné rozhodnutí soudu o soudním prodeji zástavy lze realizovat taktéž v exekučním řízení dle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, v platném znění. Soudnímu exekutorovi dává tuto pravomoc ust. § 59 odst. 3 exekučního řádu, dle kterého exekuci prodejem zástavy lze pro zajištěnou pohledávku provést prodejem zastavených movitých věcí a nemovitostí.

V případě nařízení exekuce prodejem zástavy se nabízí otázka aplikace ust. § 44a odst. 1 exekučního řádu, dle kterého povinný nesmí po doručení usnesení nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, vyjma běžné obchodní a provozní činnosti, uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost, a udržování a správy majetku, tedy aplikace principu generálního inhibitoria. Při nařízení exekuce prodejem zástavy soud rozhodne právě o nařízení exekuce prodejem zástavy, tudíž za použití logického výkladu lze konstatovat, že zákaz nakládání s majetkem, který nastává dle výše uvedeného ustanovení, se vztahuje pouze na zástavu, pro jejíž prodej je exekuce nařízena. Sám exekuční řád

- pouze v případě, že obsahují údaj o výši zástavním právem zajištěné pohledávky a jejího příslušenství (citavné usnesení Nejvyššího soudu České republiky); dále usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11.3.2008, sp.zn. 21 Cdo 1145/2007, dle něhož žaloba o nařízení soudního prodeje zástavy (§ 200y odst. 1 o.s.ř.), která neobsahuje údaj o výši zajištěné pohledávky, popřípadě též o výši jejího příslušenství, jež mají být uspokojeny z výtěžku zpeněžení zástavy, trpí vadou, která brání dalšímu pokračování v řízení a o její odstranění je soud povinen se pokusit postupem podle ustanovení § 43 odst. 2 o.s.ř. Usnesení o naříze-

ní soudního prodeje zástavy, které neobsahuje označení výše zajištěné pohledávky, popřípadě též výše jejího příslušenství, jež mají být uspokojeny z výtěžku zpeněžení zástavy, je z materiálního hlediska (§ 261a odst. 4 o.s.ř.) nevykonatelné.
¹¹ Drápal, L., Bureš, J. a kol., Občanský soudní řád II., § 201 až 376, Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 2567.

ani občanský soudní řád ustanovení, které by tuto otázku řešilo, neobsahuje.

Další spornou otázkou, která není exekučním řádem řešena, je otázka, zda při exekuci prodejem zástavy lze náklady exekuce a náklady oprávněného ve smyslu ust. § 87 a násl. exekučního řádu uspokojit pouze z výtěžku z prodeje zástavy nebo je lze uspokojit provedením exekuce jiným způsobem dle ust. § 59 exekučního řádu z ostatního majetku povinného. K této otázce lze zaujmout stejné stanovisko jako k otázce generálního inhibitoria, tedy za použití logického výkladu příslušných ustanovení lze konstatovat, že náklady exekuce a náklady oprávněného v exekuci nařízené pro prodej zástavy lze uspokojit pouze z výtěžku získaného prodejem zástavy.

Závěrem lze konstatovat, že vzhledem ke vzrůstajícímu zadlužení nejen podnikatelských subjektů, ale taktéž domácností v České republice, a dále vzhledem ke snižující se solventnosti uvedených v současné době, jeví se používání a následná realizace zástavního práva jako vhodný instrument ke zvýšení pravděpodobnosti návratnosti vznikajících pohledávek.

Erik Smola,
exekutorský koncipient Mgr. Richarda Bednáře,
Exekutorského úřadu Praha 10

Zánik exekutorského zástavního práva

Novelou exekučního řádu, zákon č. 206/2009 Sb., byla do exekučního řádu zakomponována možnost provedení exekuce také zřízením exekutorského zástavního práva. V tomto článku se nechci zabývat otázkou, zda tato novinka je skutečně provedením exekuce v pravém slova smyslu, neboť tímto způsobem vedení exekuce nedojde a ani nemůže dojít k přímému uspokojení oprávněného. Jeho cílem je spíše navrhnout řešení současných problémů spojených s výmazem exekutorského zástavního práva poté, co byla exekuce skončena, příp. i v jiných fázích jejího provádění.

Od 1.11.2009 začali soudní exekutoři hojně využívat při volbě způsobu provedení exekuce ustanovení § 69a e.ř., který upravuje možnost zřídit ve prospěch oprávněného na nemovitostech povinného exekutorské zástavní právo k zajištění uspokojení pohledávky oprávněného, jejího příslušenství, nákladů oprávněného a nákladů exekuce, a to jako alternativu k vedení exekuce prodejem nemovitostí, která je zmíněnou novelou podmíněna zejména účelností takového způsobu provedení exekuce ve vztahu k vymáhané pohledávce a účelu exekučního řízení. Poté, co jsme úspěšně překonali peripetie se zápisem exekutorských zástavních práv katastrálními úřady, objevil se další problém spočívající v nemožnosti vymazání zástavního práva na základě zrušení exekučního příka-

zu, jímž bylo zástavní právo zřízeno, případně vydáním oznámení o skončení exekuce, které má za následek, že účinky všech vydaných exekučních příkazů zanikají.

Meritum argumentace katastrálních úřadů odmítajících provedení výmazu exekutorských zástavních práv spočívá na tvrzení o povaze zástavního práva jako instrumentu hmotného občanského práva, zajišťujícího splnění hlavního závazku. S ohledem na tuto povahu pak dovozují, že následný osud zástavního práva je závislý pouze na skutečnostech uvedených v hmotněprávním předpise upravujícím vznik a zánik zástavních práv k věcem movitých a nemovitostem, ustanovení § 152 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Odbočím-li a dovolím-li si inspirovat se myšlenkou prof. JUDr. Josefa Fialy, zmíněnou na školení exekutorských koncipientů dne 15.4.2010 v Hrotovicích, a srovnám proces vzniku exekutorského zástavního práva a jeho obdoby soudcovské, zejména s poukazem na řízení předcházející jeho vzniku, je třeba si uvědomit, že soudcovské zástavní právo vzniká jako výsledek samostatného soudního řízení, a to po pravomocném rozhodnutí o zřízení soudcovského zástavního práva. Zástavní právo tedy vzniklo, avšak řízení, které k jeho vzniku vedlo, již skončilo pravomocným rozhodnutím a úvahy o následném zrušení zástavního práva soudcovského v tomto řízení již tedy logicky nejsou na místě a zástavní právo tedy nastupuje cestu svojí samostatné hmotněprávní existence.

Ačkoli je občanský soudní řád k exekučnímu řádu zákonem generálním a exekuční řád obsahuje komplexní úpravu vzniku exekutorského zástavního práva, tudíž hledání podobnosti se soudcovským zástavním právem je na první pohled nadbytečné, lze tvrdit, že zástavní právo je stále zástavním právem, ať jeho vzniku předcházelo řízení v režimu o.s.ř. či e.ř. a tudíž řízení směřující k jeho vzniku skončí samotným vznikem zástavního práva (což je v kontextu ust. § 46 odst. 2 e.ř. dosti nešťastné, když lze tedy tvrdit, že exekuce vedená skrze exekuční příkaz ke zřízení exekutorského zástavního práva je provedena jeho zřízením, nikoli však vymáhané povinnosti – což tedy souvisí s polemikou uvedenou na začátku, tedy, zda lze zřízení exekutorského zástavního práva skutečně považovat za způsob provedení exekuce).

Vzhledem k uvedenému právnímu názoru lze ČÚZK v tomto případě pochopit, že k výmazu hmotněprávního zástavního práva vyžaduje splnění hmotněprávní skutečnosti, která má za následek jeho zánik a jsem toho názoru, že ačkoli můžeme ČÚZK přesvědčovat o tom, že provedením exekuce zanikají účinky vydaných exekučních příkazů, tedy i těch, kterým ze zřizují zástavní práva, lze se vydat i jinou cestou, kterou splníme požadavek ČÚZK, tedy předložení listiny prokazující zánik zástavního práva a současně otevřeme cestu ke způsobu zrušení zástavního práva i v případě, že exekuce provedena není, tj. není vy-

moženo to, co zástavní právo zajišťuje a docílíme tak bez zbytečných obtíží výmazu zástavního práva.

Východiskem z této situace je dle mého názoru ustanovení § 170 odst. 1 písm. d) občanského zákoníku, tedy zřízení exekutorského zástavního práva s určením doby, po kterou má zástavní právo existovat. V této souvislosti je třeba si nejprve zodpovědět následující otázky:

- 1) zda je nutné dobu, po kterou má zástavní právo existovat, určit předem konkrétním datem, či zda lze skončení doby vázat na jinou právní skutečnost tak, aby bylo možné určit, kdy tato doba skončí;
- 2) zda platí, že konec doby lze určit jak subjektivní, tak objektivní právní skutečností, případně více skutečnostmi současně s uvedením jejich priority;
- 3) na kterou z podmínek je nejvhodnější uplynutí doby vázat.

K položené otázce ad 1)

Vycházím-li z názoru prof. Fialy, vyřknutého na zmíněném školení, tedy, že skončení doby, na kterou je zástavní právo zřízeno, není nutné volit konkrétním časovým údajem, ale postačí, je-li určitelné, v kterém okamžiku tato doba uplynula, dovozují, že lze vázat skončení doby na jakoukoli předem určitelnou fázi řízení, kterou lze osvědčit listinou (která bude následně předložena katastrálnímu úřadu a doloží zánik zástavního práva).

K podpoře tohoto názoru si dovoluji uvést např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.5.2008, sp. zn. 29 Odo 423/2006, který odkazuje též na rozsudky uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 19/2004 a 17/2006, který uvádí, že: „vymezení doby jako „určité“ nepřekáží, není-li její konec stanoven uplynutím určitého časového období (např. měsíců), popřípadě uvedením konkrétního dne, k němuž běh této doby skončí, nýbrž tak, že trvání této doby je vázáno na konkrétním datem neurčitelnou objektivně zjistitelnou skutečnost, z níž je možné bez pochyb zjistit, kdy příslušné období skončí. V době sjednání příslušné doby nemusí mít účastníci jistotu, kdy takto sjednaná doba uplyne, je však jisté, že daná skutečnost nastane.“

K otázce ad 2)

Z předchozího odstavce je zřejmé, že podstatnou pro určitelnost konce doby je jistota, že určitá skutečnost, s níž bude konec doby spojen, někdy nastane. Jsem toho názoru, že není podstatné, zda se bude jednat o skutečnost objektivní či subjektivní, neboť je pouze rozhodné, zda lze určit, že taková skutečnost někdy nastane. Potom je zcela na vůli exekutora, s jakou skutečností konec doby sváže, zda

např. se zánikem oprávnění k provedení exekuce ve smyslu § 51 e.ř., či se zrušením exekučního příkazu, jímž bylo exekutorské zástavní právo zřízeno, či dokonce s oznámením exekutora o tom, že zástavní právo má zaniknout. Podstatnou a zřejmě jedinou vlastností této skutečnosti tedy nepochybně musí být, aby byla objektivně zjistitelná.

A nyní k poslední otázce.

Vzhledem k výše uvedenému lze říci, že je zcela na vůli toho, kdo zástavní právo zřizuje, s kterou právní skutečností bude uplynutí doby, na niž bylo zřízeno, svázáno. Jako nejrozumnější se mi jeví určit takovou skutečnost, kterou lze uplatnit kdykoli během exekuce v momentě, kdy je příhodno exeku-

„Východiskem je zřízení exekutorského zástavního práva s určením doby, po kterou má zástavní právo existovat.“

torské zástavní právo zrušit, resp. vymazat, tedy např. na právní moc usnesení o zrušení exekučního příkazu, jímž bylo exekutorské zástavní právo zřízeno. Nemyslím si, že je důvodné za takovou skutečnost určit například provedení dražby nemovitosti, neboť v takovém případě předpokládám, že následně proběhne řízení o rozvrhu nejvyššího podání zakončené pravomocným usnesením o rozvrhu, jež je samo o sobě sto vyvolat hmotně právní účinek zániku zástavního práva. Jako vhodnější se mi proto jeví taková skutečnost, kterou lze kdykoli za řízení svévolně a kontrolovatelně vyvolat, a to ve chvíli, kdy situace vyžaduje, aby zástavní právo zaniklo.

Lze tedy uzavřít, že dle mého názoru je situace kolem výmazů zápisů exekutorských zástavních práv řešitelná, a to poměrně snadným způsobem za užití současné platné právní úpravy zástavních práv dle občanského zákoníku, kdy bude do výroku exekučního příkazu zřizujícího exekutorské zástavní právo doplněno, že se jedná o exekutorské zástavní právo zřízené na dobu, která uplyne dnem, kdy bude např. katastrálnímu úřadu doručeno oznámení o provedení exekuce dle § 51 písm. b) a c), nebo dnem, kdy nabude právní moci usnesení o zrušení exekučního příkazu, jímž bylo zřízeno atp., a to dle vhodnosti toho kterého případu.

Předpokládám, že k některým pasážím tohoto článku mohou být vneseny připomínky dané jiným právním názorem a věřím, že tento příspěvek bude podnětem k zahájení diskuze na nastíněné téma, jehož výsledkem bude řešení prostě jakýchkoli pochyb o jeho správnosti a právní bezvadnosti. Za tyto připomínky předem děkuji.

Mgr. Ondřej Svoboda,
exekutorský koncipient Mgr. Petra Polanského,
Exekutorského úřadu Liberec

Výkon rozhodnutí prodejem cenných papírů po novele

Od 1.11.2009 vstoupila zákonem č. 286/2009 Sb. v účinnost novela zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Tato novela přinesla celou řadu změn v rámci exekučního řízení. Předmětem mého příspěvku však bude pouze vybraná problematika spojená s výkonem rozhodnutí prodejem cenných papírů.

Do účinnosti výše uvedené novely exekučního řádu platilo ustanovení § 67 e.ř., že při exekuci vkladních listů, akcií, směnek, šeků nebo jiných listinných cenných papírů anebo jiných listin, jejichž předložení je třeba k uplatnění práva, exekutor podle povahy cenného papíru nebo listiny buď vyzval toho, kdo má plnit, aby odpovídající plnění odevzdal exekutorovi, přičemž postupoval přiměřeně podle ustanovení o exekuci příkázáním pohledávky, nebo se postaral o jejich zpeněžení **převodem** na třetí osobu. Ustanovení e.ř., které prikazovalo zpeněžení cenných papírů výhradně převodem, se v praxi ukázalo

„Exekutor má všechna práva, která přísluší povinnému jako majiteli cenných papírů.“

jako poněkud problematické, jelikož neumožňovalo využít při exekuci zcela standardní formu zpeněžení majetku povinného, a to veřejnou dražbu cenných papírů. Dražba cenných papírů je upravena v § 33 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, a přiměřeně se řídí zákonem č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách. Dle ustanovení § 2 písm. a) tohoto zákona se dražbou rozumí veřejné jednání, jehož účelem je **přechod** vlastnického nebo jiného práva k předmětu dražby. Neprovázanost zákonů vedla k tomu, že cenné papíry v rámci výkonu exekuce nemohly být předmětem veřejné dražby a zpravidla byly exekutory převáděny prostřednictvím kupní smlouvy. Tímto postupem byla omezena maximalizace výtěžku při zpeněžování cenných papírů a do jisté míry byla omezena i transparentnost prodeje.

Novela e.ř. výše popsané problémy odstranila. Nově se dle ustanovení § 69 e.ř. použijí na provádění exekuce prodejem movitých věcí, tedy

i cenných papírů, přiměřeně ustanovení o.s.ř. upravující výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí. Dle ustanovení § 334a o.s.ř. soud (a tedy i exekutor) sepsané cenné papíry **zpeněží prostřednictvím obchodníka s cennými papíry**. Bude se však jednat pouze o cenné papíry, které nemohly být v souladu s ustanovením § 334

Řešení prodejů cenných papírů z exekucí

C Y R R U S
CORPORATE FINANCE

licencovaný obchodník
s cennými papíry

- Prodej na kapitálovém trhu
- Veřejné dražby
- Přímé prodeje
- Veřejné soutěže

www.cyrruscf.cz

Centrála

Veveří 111 (PLATINIUM) / 616 00 Brno
Tel: +420 - 538 705 711
Fax: +420 - 538 705 733
corporate@cyrrus.cz

Pobočka Praha

Anděl Park - vchod B / Radlická 14 / 150 00 Praha 5 - Smíchov
Tel.: +420 - 221 592 361
Fax: +420 - 221 592 366
corporate@cyrrus.cz

o.s.ř. předloženy k plnění (např. směnky, šeky, podílové listy, skladištní listy). V praxi se bude jednat o zaknihované nebo listinné cenné papíry, u kterých bude dále nutno rozlišovat, zda se jedná o cenné papíry kótované (veřejně obchodovatelné) či nikoliv.

Problematika zpeněžování cenných papírů je velmi složitá, a je tedy správné, že zákonodárce nařizuje soudům a exekutorům jejich zpeněžování prostřednictvím obchodníků s cennými papíry. Obchodníci disponují všemi potřebnými znalostmi a zkušenostmi z kapitálového trhu.

V případě, že předmětem exekuce budou kótované cenné papíry (akcie, dluhopisy ale např. i deriváty), je realizace prodeje cenných papírů poměrně jednoduchá. Exekutor uzavře s vybraným obchodníkem zpravidla komisionářskou smlouvu, na jejímž základě obchodník provede prodej kótovaných cenných papírů. Prodej a vypořádání obchodu s cennými papíry je pak otázkou několika dní od uzavření smlouvy.

Jsou-li předmětem exekuce listinné cenné papíry (minoritní nebo i se 100% účastí na akciových společnostech, dluhopisy apod.), je zpeněžení těchto cenných papírů složitější. Obchodníci s cennými papíry v takovém případě velmi často využívají institut veřejné dražby cenných papírů. Jedná se o poměrně formalizovaný postup, princip veřejnosti však vede k maximalizaci výnosu a vysoké transparentnosti prodeje. Vzhledem ke skutečnosti, že exekutor má dle ustanovení § 334a o.s.ř. všechna práva, která jinak přísluší povinnému jako majiteli cenných papírů, a návrh na provedení dražby bude podávat exekutor, bude se jednat o dražbu dobrovolnou. V praxi se dražba realizuje na základě smlouvy o provedení dražby uzavřené mezi exekutorem, jako navrhovatelem dražby, a obchodníkem s cennými papíry, jako dražebníkem. Na základě smlouvy pak obchodník obstará všechny úkony spojené s dražbou, od vypracování dražební vyhlášky, přes odhad ceny předmětu dražby, až po provedení dražby samotné. Celý proces od uzavření smlouvy po převod výtěžku exekutorovi nebude zpravidla trvat déle než tři měsíce.

V některých případech může být objem nekótovaných cenných papírů natolik nízký, že je jejich prodej prostřednictvím dražby nevhodný, a to vzhledem k některým nákladům spojeným s dražbou (např. odhad ceny předmětu dražby). V takovém případě může obchodník vyhledat kupce jiným vhodným způsobem, např. oslovením svých klientů nebo vhodných investorů.

Závěrem lze tedy shrnout, že zákonodárce nově zavádí pro exekutory povinnost při výkonu exekuce prodejem cenných papírů využít služeb obchodníka s cennými papíry. Zákonodárce vychází z faktu, že obchodník je profesionál na kapitálovém trhu, který se svými znalostmi a zkušenostmi provede kvalifikovaný prodej. Exekutor tímto postupem také přenáší svou povinnost postupovat při zpeněžování cenných papírů s odbornou péčí na

obchodníka s cennými papíry. Obchodník s cennými papíry je regulovaná finanční instituce a na jeho činnost, včetně způsobu provádění dražeb cenných papírů, dohlíží regulátor finančního trhu. Lze předpokládat, že spolupráce exekutorů a obchodníků s cennými papíry při exekuci cenných papírů povede k vyšší efektivnosti výkonu rozhodnutí v dané oblasti a k úspoře času na straně vytižených exekutorských úřadů.

JUDr. Lumír Schejbal, advokát
Advokátní kancelář se sídlem v Brně, Veveří 111

Úloha znalce v rámci exekučního řízení

S ohledem na rostoucí počty exekucí majetku a jeho následné dražby stává se nezbytným článkem exekučního procesu i práce znalce jakožto experta znalého situace na realitním trhu, jehož úkolem je stanovit hodnotu předmětného majetku v úrovni ceny obvyklé v daném místě a daném čase.

S písemným souhlasem exekutora, oprávněného a všech přihlášených věřitelů, může povinný k úhradě vymáhané pohledávky, jejího příslušenství a nákladů exekuce či nákladů oprávněného, zpeněžit majetek, nejméně však za obvyklou cenu zjištěnou na základě znaleckého posudku. Na základě usnesení o jmenování znalce vydaného exekutorem, který přesně specifikuje předmět ocenění, je hlavním úkolem znalce vypracovat znalecký posudek o hodnotě nemovitého majetku stanovené v souladu s § 66 odst. 5 zákona č. 120/2001 Sb., tj. jako obvyklá cena, včetně jeho součástí a příslušenství, včetně ocenění jednotlivých práv a závad s nemovitostí spojených.

V české legislativě je užíván pojem cena obvyklá, která je zákonem č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku definována jako „cena, která by byla dosažena při prodejích stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Přitom se zvažují všechny okolnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní oblíbenosti. Mimořádnými okolnostmi trhu se rozumí například stav tísně prodávajícího nebo kupujícího, důsledky přírodních či jiných kalami. Osobními poměry se rozumí zejména vztahy majetkové, rodinné nebo jiné osobní vztahy mezi prodávajícím a kupujícím. Zvláštní oblíbeností se rozumí zvláštní hodnota přikládána majetku nebo službě vyplývající z osobního vztahu k nim.“

Z definice lze dovodit, že obvyklá cena existuje pouze u zboží, resp. majetku, s kterým se běžně obchoduje. Je to cena běžná, pravidelně se opakující a odpovídající zvyku v daném místě a čase.

Proto ji analýzou trhu lze odhadnout s poměrně velkou přesností nebo s malým rozptylem od průměrné hodnoty. Existuje však velmi mnoho typů majetků, věcí či práv, kde trh není natolik rozvinutý a s nimiž se běžně neobchoduje, a pak je stanovení ceny obvyklé velmi obtížné. V případě, kdy se v daném místě a čase s obdobným majetkem neobchoduje, a tedy tam neexistuje ani trh s takovým majetkem, nemůže tam existovat ani obvyklá cena, neboť k obvyklé ceně lze dospět pouze na základě analýzy trhu. To ovšem neznamená, že majetek v takovém místě a čase nemá žádnou hodnotu. V zásadě lze konstatovat, že cenu obvyklou stanovit nelze, ale je možné provést odhad tržní hodnoty majetku. Kategorie tržní hodnoty je ve své definici nadřazená kategorii ceny obvyklé. Tržním oceněním se tedy neurčuje absolutní hodnota majetku, ale interpretuje se chování kupujících na trhu ve vztahu k danému majetku. Jde tedy o odborný názor vykonstruovaný na základě dostupných a relevantních informací k datu ocenění.

Tržní hodnota [Market Value (EU) někdy Fair Market Value (USA)] je mezinárodními oceňovacími standardy definována jako: „*Odhadovaná částka, za kterou by měl být majetek směněn k datu ocenění mezi dobrovolným prodávajícím a dobrovolným kupujícím při transakci mezi samostatnými a nezávislými partnery po patřič-*

ném průzkumu trhu, ve které by obě strany jednaly informovaně, rozumně a bez nátlaku.“

Výsledkem posudku, který znalec pro potřeby exekučního řízení vypracuje, by tedy měla být „odhadnutá“ hodnota majetku, za kterou je v současné době zpeněžitelný na trhu. Znalec stanovuje hodnotu tržní, tj. hodnotu, které by bylo dosaženo při dostatečné expozici majetku na reálním trhu, při dostatečném marketingovém období, jak tomu při běžných prodejkách je, a na nabídku tak stihlo zaregistrovat dostatečné množství ochotných kupujících. Tyto aspekty však způsobu prodeje nemovitosti v exekučním řízení, tj. v dražbě, nespĺňuje, a proto nemusí vždy cena dosažená vydražením odpovídat hodnotě stanovené posudkem.

Pro stanovení výsledné hodnoty používá znalec běžných oceňovacích metod a standardů na základě tržních principů. Mezi nejčastěji používané náleží metoda porovnávací, výnosová, event. metoda nákladová. Popisem metod se zabývat nebudeme, nicméně je třeba zmínit, že jak z jejich názvů vyplývá, vychází porovnávací hodnota ze srovnání hodnot (resp. realizovaných kupních cen) obdobných typů nemovitostí, výnosová hodnota z výnosů, jež může daná nemovitost generovat; a nákladová metoda, která

Respektujeme Vaše hodnoty.

Oceňování:

- podniků a jejich částí
- finančního majetku, akcií a podílů v obchodních společnostech
- nemovitostí
- strojů, přístrojů a technologických celků
- movitého majetku
- nehmotného majetku (know-how, goodwill) a majetkových práv
- pohledávek
- bankovních zástav
- majetkové podstaty
- pro potřeby účetní evidence
- podle zákona o oceňování majetku
- posuzování transferových cen
- stanovení majetkové újm
- posuzování vztahů, smluv, cen, péče řádného hospodáře
- ekonomické a finanční analýzy
- rozpočtování, kalkulace

Komplexní znalecké a oceňovací služby

- Benešov
- Brno
- Č. Budějovice
- K. Vary
- Liberec
- Nová Paka
- Ostrava
- Pardubice
- Pelhřimov
- Plzeň
- Praha
- Teplice

www.equita.cz

EQUITA Consulting s.r.o., znalecký ústav, Truhlářská 3, 110 00, Praha 1, tel: +420 224 815 521 e-mail: equita@equita.cz

reprezentuje náklady spojené s přímou reprodukcí majetku nebo náklady spojené s nahrazením oceňovaného majetku, zohledňuje funkční nedostatek a ekonomickou, respektive morální zastaralost.

Znalec v praxi, poté co obdrží usnesení o jmenování znalce exekutorem, se pokusí písemně (dopisem) či telefonicky kontaktovat povinného na dostupných adresách, příp. telefonních číslech, pro domluvu o zpřístupnění nemovitosti a provedení její prohlídky.

V mnoha případech povinní nejsou ochotni spolupracovat, na výzvy znalce o zpřístupnění nemovitostí nereagují a znalec tak nemá dostatek informací pro provedení „spravedlivého“ ocenění. Znalec využívá možnosti získat dostupné informace o stavebnětechnickém stavu a dispozici oceňovaných objektů v archivech příslušných stavebních úřadů; informace o případných právních závadách (věcné břemeno, předkupní právo, apod.) v listinách uložených na příslušných katastrálních úřadech. Informaci, jakou však znalec z listin nezíská v případě, že povinný nespolečuje, je skutečný stav interiérů, který může být pro ocenění podstatný a může i ovlivnit výslednou hodnotu majetku. Tato skutečnost bývá i důvodem odvolání proti usnesení, resp. posudku, že stanovená hodnota neodpovídá skutečnosti.

Nedílnou součástí znaleckého posudku pro potřeby exekučního řízení je, jak již bylo zmíněno v úvodu, ocenění jednotlivých práv a závad s nemovitostí spojených. Mezi nejčastěji vyskytující se závady lze řadit věcná břemena (např. bezúplatné užívání části nebo celé nemovitosti ve prospěch třetích osob, užívání nemovitosti na dobu určitou např. 100 let za symbolické částky, apod.), *přístup k nemovitosti přes pozemky třetích osob (nikoli veřejné), nevýhodně uzavřené nájemní smlouvy*, atd.

Právě poslední z výše jmenovaných závad může být, v případě „nespolupráce“ povinného, velkým problémem nejen pro samotné ocenění, nýbrž i po vydražení pro budoucího vlastníka. Znalec, pokud nemá informace o uzavřeném nájemním vztahu, nezná jeho podmínky (výši nájemného, dobu nájmu, jiná ustanovení o právech nájemce) a nemůže je do ocenění zahrnout. Předpokládá pro ocenění standardní podmínky smlouvy, samozřejmě s upozorněním, že informace o nájemní smlouvě mu povinný neposkytl.

Veškeré závady, příp. práva spojená s nemovitostí by opět měla být oceněna na základě tržních principů a úvahy rozumného investora při koupi. Pro příklad lze uvést věcné břemeno na dobu života určité osoby. Samozřejmě pro stanovení hodnoty věcného břemene záleží na věku oprávněné osoby a rozsahu věcného břemene, a nelze bez rozmyslu uplatňovat ocenění podle zákona č. 151/1997 Sb., kdy je věcné břemeno bez jakéhokoli rozlišení oceněno 10násobkem ročního užítku, tj. ročního nájemného za prostory dotčené věcným břemenem.

„Tržním oceněním se neurčuje absolutní hodnota majetku, ale interpretuje se chování kupujících na trhu ve vztahu k danému majetku.“

Závěrem lze shrnout podstatné pro uživatele znaleckého posudku pro potřeby exekučního řízení, pro kterého by „čitelné“ v závěru

posudku měly být výrazně označeny celkem tři hodnoty, v souladu se zněním zákona, a to hodnota nemovitého majetku bez zohlednění práv a závad, hodnota práv a hodnota závad. Stanovená hodnota majetku

odpovídá tzv. „obvyklé ceně“ dosažitelné na trhu mezi ochotným prodávajícím a ochotným kupujícím. Vzhledem k časově omezeným podmínkám expozice draženého majetku na realitním trhu, omezenému množství ochotných kupujících při dražbě a neochota prodávajícího, jsou však aspekty, díky kterým nemusí být vydražená cena rovna hodnotě majetku stanovené posudkem. Nicméně i tak odpovídá vydražená cena nejvyšší nabídce, jakou byl ochotný kupující ochoten za daný majetek zaplatit. Tolik k úloze znalce v procesu exekučního řízení, kdy je zjednodušeně řečeno, jeho úkolem indikovat výši uspokojení ze zpeněžení předmětného majetku pro pohledávku oprávněného.

Miroslava Valtová,
EQUITA Consulting s.r.o.

V souvislosti s hlavním tématem časopisu

Vám redakce přináší přehled pravomocně nařízených soudních výkonů rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech v letech 2008 a 2009 dle jednotlivých soudních krajů:

soudní kraj	2008	2009
Hlavní město Praha	193	184
Středočeský	1 012	733
Jihočeský	895	1 199
Západočeský	851	1 007
Severočeský	1 189	1 182
Východočeský	3 581	4 036
Jihomoravský	2 265	2 604
Severomoravský	2 850	2 734
celkem	12 836	13 679

Za podklady redakce děkuje
Ministerstvu spravedlnosti ČR.

Problémy není možné zakrývat

rozhovor s JUDr. Lenkou Bradáčovou, Ph.D., prezidentkou Unie státních zástupců

Jsou to zhruba dva roky, co jste byla zvolena do čela Unie státních zástupců (USZ). S jakými ambicemi jste do této funkce vstupovala a nakolik se Vám je podařilo, či nepodařilo naplnit?

Do čela Unie státních zástupců mě vynesly volby, které byly svým způsobem zlomové. Delegáti vybírali ze dvou kandidátů, kteří představovali naprosto odlišné koncepce v prosazování našich zájmů a pojetí budoucí činnosti Unie. Výkonný výbor, jakožto výkonná složka Unie, prošel až na jednu výjimku kompletní obměnou. V tomto kontextu musím poděkovat delegátům, že volba dalších členů výboru byla osvětlená a to, že se řada věcí povedla, je zásluhou především vysoké profesionality a vždy korektního jednání kolegů, s nimiž se jako s nejbližšími spolupracovníky na vedení Unie podílím.

Základní ambice, se kterými jsem před členskou základnu předstoupila, by se daly shrnout do tří okruhů. Stabilizovat členskou základnu, která výrazně klesala, což se podařilo a organizačně zajistit samotné fungování Unie. Před mým příchodem neměla Unie např. ani stálou kancelář. Druhý okruh je úzce spojen se sociálními jistotami státních zástupců. Neustálé zasahování do platových poměrů a nepředvídatelnost v této oblasti představuje pro řadu kolegů výrazný problém. A v neposlední řadě, pro mě osobně ambice nejvyšší, posílení pozice státního zastupitelství směrem k jeho větší nezávislosti na moci výkonné a zlepšení nejen jeho mediálního obrazu, ale především posílení důvěry veřejnosti. Vždyť např. naplňování pravidel etických kodexů by mělo být pro každého státního zástupce samozřejmostí. Veřejnost očekává od justice zjednodušeně řečeno spravedlnost. Státní zástupci jsou skutečně ti, kdož zasahují bytostně do chodu lidského života a ten si zaslouží státní zastupitelství profesionální nezávislé a důvěryhodné. Máme v tomto směru připravenou změnu zákona o státním zastupitelství, návrh kariérního řádu i jasnou představu o otázkách platových.

A to, jak se mi daří popsané cíle realizovat, by měli, myslím, hodnotit jiní, já osobně se budu zpovídat v příštím roce volebnímu Shromáždění a potažmo všem členům Unie.

Ano, Vaše funkční období jakožto prezidentky USZ se pomalu chýlí k závěru, jistě se tedy zabýváte otázkou, zda budete znovu do čela USZ kandidovat. Co hraje v tomto Vašem uvažování zásadní roli a už se blížíte k nějakému rozhodnutí, popř. jakému?

Myslím, že takovou otázku si klade každý, kdo stojí v čele jakéhokoli seskupení a nese odpovědnost za jeho fungování. Upřímně říkám, že odpověď na tuto otázku v této chvíli neznám a zásadní roli v mém vlastním hledání odpovědi sehraje kolegové, kteří mi důvěru před třemi roky svěřili, jejich případné reakce na výsledky mého působení v čele Unie, moji nejbližší spolupracovníci z Výkonného Výboru Unie, o jejichž pomoc a názory se mohu opřít a konečně účet všech mých kroků, který na konci svého funkčního období před členskou základnu předložím.

Vedle toho, že jste prezidentkou USZ, jste od roku 2003 také náměstkyní Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem. Ovlivnilo nějak Vaše působení v čele USZ Vaši "běžnou" pracovní činnost?

Výraz "běžný" nepoužívám ráda, jelikož evokuje obraz každodenní, pravidelně se opakující rutinní práce, a to jistě profese státního zástupce není a náměstek toho kterého úřadu státního zastupitelství není nikdo víc, než státní zástupce, který vedle práce na jednotlivých trestních kauzách, řídí práci kolegů. Měl by jim být odbornou autoritou, na kterou se mohou kdykoli obracet o radu a osobností, která je schopna obhájit profesní kroky nejen své, ale právě i kroky svých kolegů. Bez aktivního působení v rámci vlastních dozorovaných trestních věcí a jejich zastupování před soudem by byla má práce chudá a bez potřebné inspirace.

A jak ovlivnilo mé působení v čele Unie výkon mé každodenní profese? Snad se díky mnoha jednáním a krokům, které jsem v pozici prezidentky musela učinit, dívám na některé běžné problémy s větším nadhledem a lépe odděluji ty důležité od těch zcela nepodstatných. Každá nabytá zkušenost se však něčím musí zaplatit a já někdy marně hledám volný čas.

USZ se v nedávné době ostře vymezila vůči jmenování dvou nových žalobců na Nejvyšším státním zastupitelství s argumentem, že nesplňují požadavky na tuto funkci a současně vyzvala Nejvyšší státní zástupkyni Renátu Veseckou, aby zvážila své setrvání ve funkci. Jak v tomto kontextu hodnotíte vztahy mezi vedením Nejvyšším státním zastupitelstvím a USZ?

Znění otázky bych si dovolila částečně upřesnit. Byl to nejvyšší orgán Unie státních zástupců - Shromáždění zástupců sekcí, který na svém výročním zasedání přijal prohlášení, jímž vyzval Nejvyš-

ší státní zástupkyni Renatu Veseckou, aby zvážila svoje setrvání v pozici nejvyšší státní zástupkyně. Shromáždění tak reagovalo jak na situaci uvnitř, tak vně soustavy státního zastupitelství a považovalo za nutné učinit potřebné kroky ke znovuoobnovení důvěry veřejnosti v nestrannost a nezávislost státního zastupitelství. I tento fakt, že se jednalo o rozhodnutí nejvyššího orgánu Unie, umocnil jeho legitimitu a rozprava, která předcházela, dala jasně najevo jednotu názoru, potřebu se vyslovit a odpovědnost vůči veřejnosti a zároveň zachování vlastní mravní integrity. Samotnému usnesení vyslovila následně podporu Soudcovská unie a především řada státních zástupců, stojících vně Unie, kteří se formou veřejných prohlášení k výzvě připojili. I tento projev veřejné podpory byl jasnou ukázkou názorové shody a potřebou reagovat na stav, kdy státní zastupitelství jako instituce zcela neoddiskutovatelně ztrácí důvěru veřejnosti.

Letošní jmenování asistentů, kteří doposud nepůsobili v žádné justiční profesi, nemají žádnou praktickou zkušenost s trestním řízením a nepodali doposud jedinou obžalobu, do funkce, která by měla být odrazem předchozí profesní kariéry státního zástupce, jasně dehonestovalo každodenní výkon profese více než tisíc státních zástupců působících na okresních, krajských a vrchních státních zastupitelstvích, kterým vůbec nebyla dána možnost se o místa na Nejvyšším státním zastupitelství ucházet.

Zásadní však bylo, že nebyly dodrženy rovné podmínky, když byla popřena dosavadní praxe, dle které se na každé nově obsazované místo státního zástupce vypisuje výběrové řízení, kterého se dokonce musí účastnit i právní čekatelé usilující o jmenování na okresní státní zastupitelství, u kterého po dobu tří let vykonávali čekatelskou praxi. Jednou z příčin, která umožnila toto svévolné rozhodnutí, je absence kariérního řádu, který by jasně vymezil podmínky jmenování státních zástupců na jednotlivé stupně v soustavě státního zastupitelství, jakož i podmínky jmenování a odvolávání vedoucích státních zástupců. Již z toho, co jsem právě řekla, je zřejmé, že vztahy mezi vedením Unie a Nejvyšším státním zastupitelstvím jsou nutně poznamenány zcela odlišnými názory na řešení současných problémů státního zastupitelství a určitou ideovou neshodou.

Zaznamenala jsem v této souvislosti také určité zpochybnění síly mandátu USZ s tím, že reprezentuje pouze 200 státních zástupců. Je to skutečně tak? Je to hodně nebo málo a má vůbec USZ potenciál ovlivnit poměry státních zástupců?

Nejvyšší státní zástupkyně v jednom ze svých rozhovorů pro sdělovací prostředky reagovala slovy, kterými státní zástupce, kteří výzvu podpořili, ať již sdružené v Unii či stojící mimo ni, označila za bezvýznamnou skupinu, jejíž názor je zcela menšinový. Unie státních zástupců sdružuje v této chvíli 380 státních zástupců, v přepočtu se jedná o 30 % z celkového počtu všech státních zástupců působících v České republice. Unie státních zástupců je v České

republice jediným profesním sdružením státních zástupců, které organizovaně prosazuje jejich zájmy. Osobně se domnívám, že sdružení, ať již jakékoli, které se opírá o podporu 30% zástupců profese, rozhodně bezvýznamnou skupinou není. A trend poslední doby, kdy členská základna roste, je odrazem toho, že si stále více státních zástupců uvědomuje, že svou účastí na dění stavovského sdružení vyjadřuje sounáležitost s prosazovanými hodnotami a zároveň zvyšuje potenciál pro jejich možné naplnění. Má odpověď je tedy jednoznačná. Ano, Unie státních zástupců má potenciál ovlivnit řadu problémů, které se dotýkají naší profese.

Zmínila jste se o tom, že se státní zástupci, mimochodem stejně jako soudní exekutoři, potýkají s nelichotivým mediálním obrazem. Lze s tím podle Vás nějak bojovat?

Samozřejmě lze! Nepoužila bych však výraz bojovat. Opakovaně se nad tímto problémem zamýšlím a opakovaně docházím k podobným závěrům. Na jedné straně státní zastupitelství zachytilo práci s médii velmi pozdě a některými svými mediálními počiny, nezkušeností a nepřipraveností na delší dobu vybudovalo obraz problémové instituce, která neumí veřejnosti prostřednictvím médií sdělovat své úspěchy. Převažovat začaly pouze informace negativní. To je jedna poloha. Mediální obraz však tvoří i prezentace a kroky jak vedoucích funkcionářů státního zastupitelství, tak každodenní činy jednotlivých státních zástupců a pokud ty nejsou pro veřejnost přesvědčivé, ba naopak vzbuzují pochybnosti, nemůžeme se současnému mediálnímu obrazu divit a tento stav svádět na nedostatek objektivit novinářů. Problémy, které jsou předmětem

dotazů sdělovacích prostředků není možné zakrývat, ale je třeba je vysvětlovat a mediální politika musí být zčásti proaktivní a vždy pravdivá.

Domníváte se, že v poslední době právnické profese obecně ztrácejí svůj kredit? Myslíte si, že je potřeba se nad tím nějak hlouběji zamýšlet, zvláště po plzeňské aféře?

Situaci kolem plzeňské právnické fakulty vnímám celkově jako vážnou a jistě nepřispěla ke zlepšení renomé právnických profesí, a to především v očích laické veřejnosti. Musím ale rovněž dodat, že považuji za správné, že byla veřejnost o problému informována a že rovněž další kroky vedení fakulty, které měly vést k jejímu ozdravení, byly transparentně veřejnosti předkládány. Pokud již k takové bezprecedentní situaci dojde, je nutno ji pojmenovat a přesvědčivě řešit a nikoli se snažit problém před veřejností skrýt. Takový způsob budí vždy podezření a spojuje v sobě velmi těžko napravitelné následky. A ztráta kreditu obecně? Myslím si, že se jedná o spojitě nádoby, kredit neztrácejí jen právnické profese. Společnost se právě teď nachází v době, kdy je řada lidí zklamána celkovým společenským klimatem, mezilidskými vztahy, ztrátou důvěry ve fungování základních principů a od právnických profesí se myslím očekává vyšší míra mravní integrity spojená právě s hlavním posláním právníků, a to je prosazování a ochrana práva. Ne vždy tomu však bohužel takto je.

Jak vlastně vnímáte vzájemné vztahy jednotlivých složek širší justice. Došlo podle Vás k nějaké změně, např. mezi USZ a Soudcovskou unií?

Jednoznačně došlo ke změně nejen ve vztahu k Soudcovské Unii, která je jakožto profesní sdružení soudců státním zástupcům nejbližší, ale došlo k výraznému pozitivnímu posunu rovněž ve vztahu k dalším profesním komorám, můžeme říci složkám širší justice. Ukázkou je mimo jiné i tento rozhovor. Ptáte-li se, které zájmy mohou být společně Advokátní komoře, Soudcovské unii, Unii státních zástupců, Komoře podnikových právníků, Exekutorské komoře či Notářské komoře, odpovídi je, že společná potřeba efektivního fungování důvěryhodné justice, ať se to z pohledu partikulárního tak nemusí jevit. Tato hodnota, o jejíž dosažení se snaží usilovat rovněž profesní komory, je jednou ze základních hodnot fungování té které z právnických profesí. Současné vzájemné vztahy komor vnímám jako vysoce korektní, v nichž se projevuje vzájemný respekt, bez ohledu na velikost a finanční prostředky, jimiž jednotlivé komory disponují. Tato charakteristika je samozřejmě velmi úzce spojená s osobnostmi, které jednotlivé komory reprezentují.

Úzkou spolupráci se Soudcovskou unií považuji za více než potřebnou z mnoha důvodů a velice si vážím v současnosti nastavené spolupráce. Někomu se dosavadní součinnost může zdát zanedbatelná, ale společné prosazování zájmů formou společných jednání,

jednotné komunikace s výkonnou a zákonodárnou mocí, společná tisková prohlášení nebyla v letech minulých věcí obvyklou. Často jsme v minulosti, a to oba stavy, podlely malichernému hašteření o významu té které profese, či zpočátku nastavená dohoda společného postupu byla následně jednou ze stran porušena.

Vzájemná spolupráce znamená rovněž podporu a z pohledu významu jednotlivých komor nikoli zanedbatelnou. Pro ty, kteří přijímají pravidla pro chod justice, je jistě společný hlas pádnějším argumentem a někdy možná i hůře překonatelnou bariérou. Každý máme své hrací pole v konkrétních kauzách, kde je naopak na místě zachovávat potřebný profesionální odstup, ale principy, které hru ovládají, by nám měly být společné, jelikož se nejedná o nic míň než právo samotné.

Během několika příštích týdnů bychom měli znát jméno nového ministra, případně ministryně spravedlnosti. Pokud byste mu nebo jí mohla něco našepat, jaká oblast justice by si podle Vás zasloužila změnu a v čem?

Musím říci, že fandím soudcům v jejich snahách o vytvoření systému, který by jim přinesl alespoň částečnou samosprávu. Považuji ji za důležitou z mnoha důvodů. S ohledem na velmi časté střídání koncepcí v justici spojené s personálními výměnami na postu ministra spravedlnosti, by takový model nepředstavoval pouze jednu z pojmů posilujících nezávislost, ale zajišťoval by potřebnou kontinuitu a rovněž nastavení jasných odpovědnostních vztahů a tím teď rozumím odpovědnosti v tom nejširším smyslu. Takový model by vytvořil prostor pro vznik soudcovské reprezentace, která by byla partnerem pro jednání nejen s dalšími složkami širší justice, ale i s mocí výkonnou a reprezentantem soudců ve vztahu k veřejnosti. Dále je jistě na místě otevřít seriózní debatu na téma případného zrušení vrchních soudů a vrchních státních zastupitelství a vytvoření trojstupňové justiční soustavy.

A státní zastupitelství? Pak tedy šeptám nahlas, aby byly učiněny kroky vedoucí k posílení nezávislosti tohoto orgánu ve smyslu posílení postavení jednotlivého státního zástupce. To představuje změnu zákona o státním zastupitelství, zavedení kariérních pravidel a jasnou deklaraci principu, že státní zastupitelství je vždy nezávislým ochráncem a zástupcem veřejného zájmu bez ohledu na politickou reprezentaci, která v té které době tvoří moc výkonnou, a to i přesto, že státní zastupitelství je touto mocí spravováno. A budoucímu ministru či ministryni spravedlnosti přeji, aby měl či měla dostatek politické podpory pro prosazení případných změn.

Děkuji za rozhovor,
Monika Zajícová

Noví exekutoři

V březnu tohoto roku bylo jmenováno pět nových soudního exekutorů, jejichž vlastní představení Vám přináší tato výjimečná rubrika. Při této příležitosti jsme se zajímali o jejich zkušenosti s otevřením nových exekutorských úřadů.

Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.,

soudní exekutor Exekutorského úřadu Frýdek-Místek

Absolvoval jsem Masarykovu univerzitu v Brně, následovaly studijní pobyty ve Švýcarsku, Německu a Rusku. Přicházím z advokacie, s cílem doplnit na Frýdecko-Místecku možnosti vymáhání pohledávek, když sám jako advokát jsem nebyl s těmito službami spokojen, chyběla především zpětná informovanost věřitelů.

Úřad nyní dovybavuji, když sídlo, včetně administrativního zázemí a zaměstnanců, mám již zajištěno. Nyní jsem ve fázi vyladování softwarového vybavení. Úřad se chystám otevřít k 1.6.2010, tj. po dvou měsících od svého jmenování. Největší část energie věnuji v těchto dnech elektronifikaci úřadu.

Velice mne potěšil osobní přístup vedení Komory i poskytnutá pomoc v počátcích, kdy byla každá rada velice cenná. Taktéž společné školení se soudci, které jsem již stačil absolvovat, bylo dle mého skromného názoru přínosem.

Udivující pro mne jsou některé výroky kolegů a jejich zaměstnanců do médií, které porušují princip stavovské kolegiality a etický kodex.

Jak na Vaše rozhodnutí změnit profesi reagovalo okolí nebo Vaši klienti?

Samozřejmě jsem se před svým rozhodnutím radil s manželkou. Ostatní byli poněkud udiveni. Reakci klientů bych rozdělil do dvou skupin. První, která má pohledávky k vymáhání, to brala jako dobrou zprávu. Další klienti, kteří takové pohledávky nemají, chtěli vysvětlení a brali to trošku jako zradu.

Myslíte si, že předchozí advokátní praxe může být konkurenční výhodou v soutěži s ostatními exekutory?

Na to se dá dle mého názoru odpovědět až s odstupem času. V současné době můžu říci jen to, že člověk může srovnávat a má zkušenost jak ze zastupování oprávněného, tak z druhé strany bariéry. Každopádně si neumím představit situaci, kdy bych do úřadu přišel z pozice, kde si člověk nemohl vytvořit určité kontakty na „své“ budoucí oprávněné.

Mgr. Pavel Pajer,

soudní exekutor Exekutorského úřadu v Tachově

Narodil jsem se v roce 1975 v Humpolci. Vystudoval jsem Gymnázium v Ledči nad Sázavou a následně Právnickou fakultu University Karlovy. Od roku 2001 jsem pracoval jako bankovní právník, kde jsem se věnoval především problematice ohrožených úvěrů, jejich restrukturalizaci a vymáhání. V roce 2006 jsem se stal exekutorským koncipientem a po složení exekutorské zkoušky v roce 2008 jsem začal vykonávat činnost exekutorského kandidáta. Za dobu dosavadní praxe jsem získal cenné zkušenosti v oblasti vymáhání pohledávek a jmenování soudním exekutorem je pro mě velkou příležitostí k jejich plnému uplatnění. V současné době se věnuji zprovoznění Exekutorského úřadu v Tachově tak, aby ke dni 15.6.2010 mohl zahájit svoji činnost.

Existují nějaké postupy, které se uplatňují jak při správě ohrožených úvěrů, tak při exekuční činnosti?

Správa ohrožených úvěrů spočívala i v zastupování banky v nalézacím a vykonávacím řízení, vykonával jsem tedy i práva oprávněného v exekučním řízení a spolupracoval při vymáhání pohledávek s několika soudními exekutory.

Zaznamenal jste již poptávku po službě soudního exekutora v okrese, do které jste byl jmenován?

Zařizování úřadu se věnuji teprve cca 3 týdny, nicméně i přes tuto skutečnost jsem již zaznamenal poptávku, především po možnosti sepisování exekutorských zápisů.

JUDr. Jiří Trojanovský,

soudní exekutor Exekutorského úřadu Frýdek-Místek

Byl jsem jmenován soudním exekutorem do obvodu Okresního soud ve Frýdku-Místku, a to do uvolněného exekutorského úřadu po Mgr. Janu Raichovi, který byl na vlastní žádost odvolán.

V exekucích jsem působil již od vzniku soudních exekutorů, nejdřív jako exekutorský koncipient a následně jako exekutorský kandidát. Již delší dobu před odvoláním Mgr. Jana Raicha jsem působil jako jeho zástupce.

Protože můj předchůdce byl odvolán dnem 2.11.2009, tedy po účinnosti novely exekučního řádu provedené zákonem č. 286/2009 Sb., která řešila dosavadní vakuum s neukončenými řízeními po odvolání soudního exekutora, byl jsem pravděpodobně prvním zástupcem soudního exekutora, který namísto exekutora, jehož výkon exekutorského úřadu zanikl, pokračoval v jeho exekuční činnosti. Odpadly tedy dřívější problémy, které vyvstávaly po odvolání soudního exekutora a nedocházelo k průtahům v probíhajících exekučních řízeních. Protože toto byla zcela nová záležitost, narážel jsem po tuto dobu na spoustu problémů, které se naštěstí i v součinnosti s Komorou podařilo překonat, taktéž samotné období od uvolnění úřadu do mého jmenování se protáhlo na bezmála 5 měsíců.

Nicméně tím, že jsem shora uvedené problémy musel vyřešit, bylo samotné zahájení činnosti po mém jmenování soudním exekutorem poměrně hladké.

V současné době již můj úřad plně funguje a přestože jsme menším úřadem, snažíme se být úřadem maximálně výkonným, každému případu se věnujeme individuálně tak, aby byly pohledávky oprávněných pokud možno co nejrychleji a co nejefektivněji uspokojeny.

Vámi nastíněné problematiky přechodu exekutorského úřadu se týkají i naše dotazy. Jakými zásadami se řídíte při rozhodování o odměně a náhradě nákladů u převzatých spisů?

V tomto případě vždy v první řadě zkoumám, zda již v průběhu exekuce můj předchůdce stanovil náklady exekuce či nikoliv. Pokud náklady exekuce nebyly doposud stanoveny, určuji je v plné zákonné výši s tím, že dle ust. § 15 odst. 5 e.ř. má můj předchůdce nárok na podíl na odměně, který jsme stanovili dohodou, kterou eviduje Exekutorská komora ČR.

Pakliže můj předchůdce již své náklady exekuce v průběhu exekuce stanovil a vymohl, určuji náklady exekuce, co se týká odměny pouze z částky, kterou jsem vymohl já. Co se týká hotových výdajů, v případě, že můj předchůdce uplatnil hotové výdaje paušálem dle ust. § 13 odst. 1 vyhl. č. 330/2001 Sb., a celkové výdaje za celé exekuční řízení nepřekročí paušál, hotové výdaje po povinném neuplatňuji. V případě, že dříve byly uplatněny faktické hotové výdaje, určuji i já své hotové výdaje, vždy ovšem jen ve fakticky vzniklé výši, nikoliv paušálem.

A jaká je spolupráce s exekučním soudem při předávání ukončených spisů Vašeho předchůdce?

Co se týká spolupráce s exekučním soudem při předávání ukončených spisů mého předchůdce, zde prozatím k předání nedošlo, nicméně v průběhu příštího týdne jsem již domluven s předsedkyní Okresního soudu ve Frýdku-Místku na osobní schůzce, kde bychom měli projednat technické náležitosti předání spisů, prozatím je však přístup soudu v této otázce vstřícný.

Mgr. Jan Vedral,

soudní exekutor Exekutorského úřadu Praha 3

Jmenuji se Jan Vedral. Narodil jsem se v roce 1978 v Praze, kde stále žiji. V roce 2003 jsem dokončil studium na Právnické fakultě Karlovy univerzity. Ke konci studia jsem jako brigádník vykonával administrativní a jednodušší právní práce v advo-

kátní kanceláři, kam jsem po ukončení studia nastoupil jako advokátní koncipient. Na konci roku 2003 jsem změnil zaměstnání a stal se exekutorským koncipientem u soudního exekutora JUDr. Milana Usnula. Mou hlavní pracovní náplní zde byly exekuce prodejem nemovitosti a sepisování exekutorských zápisů, přičemž jsem řešil i právní a organizační otázky spojené s výkonem exekuční činnosti i fungováním celého úřadu.

V roce 2007 jsem složil exekutorskou zkoušku a byl zapsán do seznamu exekutorských kandidátů. Poté jsem působil jako zástupce JUDr. Milana Usnula v době jeho nepřítomnosti v úřadu. V lednu 2010 jsem se zúčastnil výběrového řízení na obsazení dvou exekutorských úřadů pro Prahu 3 a do jednoho z nich jsem byl následně jmenován ministryní spravedlnosti. Činnost jsem zahájil dne 12.4.2010. Počáteční zařizování nebylo úplně jednoduché, ale s vydatnou pomocí tajemníka EK mohu říci, že vše již běží tak, jak má.

Zmiňujete vydatnou pomoc tajemníka Komory, Mgr. Petra Ustohala. Jakou konkrétní pomoc či doporučení by podle Vás měla Komora nově jmenovaným soudním exekutorům poskytovat?

Pomoc Komory spatřuji právě v informování kam se obrátit při všech možných registracích a zařizování. Mgr. Ustohal mi výrazně pomohl získat přístupové údaje k aplikaci Czech Point, a to urgencemi na příslušné zaměstnance Ministerstva vnitra. Dále mi vyšel vstříc při vyzvedávání razítka a odznaku a vůbec mi radil, kam se obrátit. Také mi pomohl článek Mgr. Kubise v Komorních listech o zařizování nového úřadu.

Jaká jsou podle Vás hlavní kritéria úspěchu ve výběrovém řízení?

Co se hodnotilo ve výběrovém řízení nedokážu přesně říci. Dle pokládaných otázek kladla komise důraz na znalost prostředí a vizi zařízení a dalšího fungování úřadu. Psychologické testy je opravdu těžké hodnotit.

JUDr. Miloslav Zwiefelhofer,

soudní exekutor Exekutorského úřadu Praha 3

Jmenuji se Miloslav Zwiefelhofer a je mi 30 let. Dne 24.3.2010 jsem byl jmenován Ministryní spravedlnosti České republiky soudním exekutorem neobsazeného Exekutorského úřadu v obvodu Obvodního soudu pro Prahu 3, a to na základě vítězství ve výběrovém řízení vyhlášeném Ministrem spravedlnosti v prosinci roku 2009.

Po ukončení studia na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v roce 2005 jsem působil v advokátní kanceláři a též jako firemní právník. Poté jsem získal zkušenosti v Exekutorském úřadu Klattovy, kde jsem působil nejprve jako exekutorský koncipient a po absolvování exekutorské zkoušky též jako exekutorský kandidát.

Jako soudní exekutor jsem zahájil činnost dne 1.5.2010. Mým cílem je vytvořit středně velký úřad, který se bude schopen prosadit v konkurenčním exekučním prostředí. K naplnění mé snahy již od zahájení své činnosti využívám moderní IT technologie, které by měly přinést maximální efektivitu jednotlivých postupů v exekuční činnosti. Za velikou výhodu považuji skutečnost, že všichni moji současní zaměstnanci mají dlouholetou praxi v jiných exekutorských úřadech.

Věřím, že mé zkušenosti z oboru spolu s technickým, personálním i materiálním zázemím dokáží přeměnit v efektivní nástroj při vymáhání pohledávek, samozřejmě vždy při respektování práv účastníků řízení. Celkovým přístupem se budu snažit o to, abych si dokázal vybudovat dobré a kolegiální vztahy s ostatními exekutory. Od Komory očekávám, že bude vždy hájit zájmy exekutorů především ve vztahu k ministerstvu a soudům, aby byl zajištěn náležitý respekt exekutorské profese.

Je předchozí osobní zkušenost s exekuční činností podle Vás pro nového exekutora výhodou?

Dle mého názoru osobní zkušenost s exekuční činností je velkou výhodou, neboť jsem měl možnost poznat nejen celý chod úřadu, ale i složitost a specifika exekutorské činnosti.

Jaká překážka, ať již administrativní nebo byrokratická, Vás při otevření nového úřadu nejvíce překvapila?

Při otevření nového úřadu jsem určité administrativní i byrokratické překážky očekával, takže jsem nebyl výrazně překvapen. Největším problémem pro mě bylo zavedení moderní IT technologie, ale i tento problém byl přiměřeným způsobem řešitelný.

tuto rubriku připravili
Monika Zajícová
a David Hozman

Exekutorský a notářský zápis jako exekuční titul

Ustanovení § 40 odst. 1 písm. d) exekučního řádu výslovně jako exekuční titul označuje rovněž notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního předpisu, nebo exekutorský zápis podle § 78 písm. a) exekučního řádu. Tyto exekuční tituly však mají, na rozdíl od rozhodnutí soudu nebo jiných aktů vydaných v rámci uplatňování státní moci, zcela jiný charakter a z tohoto pohledu je třeba k nim také v rámci exekučního řízení přistupovat. Je nutno si totiž uvědomit formální charakter těchto zápisů a zejména skutečnost, že tyto zápisy nejsou výsledkem nějakého řízení, ale pouze kvalifikovaným vyjádřením vůle jejich účastníků.

V tomto směru je zásadní fakt, že notář či soudní exekutor zápis sepiše na základě dohody oprávněné a povinné osoby, aniž by byl oprávněn zkoumat podklad této dohody v hmotném právu. Notářský či exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti tedy není sám o sobě samostatným zavazovacím důvodem a ani se jím nezakládá domněnka o existenci dluhu v době jeho sepsání. Tyto skutečnosti notářské a exekutorské zápisy jako exekuční tituly limitují, což vede k tomu, že v rámci exekučního řízení vedeného na podkladě takovýchto zápisů, jsou prolamovány některé zásady exekučního řízení, když zejména lze zpochybňovat jejich věcnou správnost, či rozpor s hmotným právem, ačkoli ve vztahu k jiným exekučním titulům takové námitky možné nejsou.

1. povaha zápisu se svolením k vykonatelnosti

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. srpna 2004, sp. zn. 20 Cdo 1232/2004

Podle ustanovení § 44 odst. 2 věty první zákona č. 120/2001 Sb. nařídí soud exekuci, jestliže jsou splněny všechny zákonem stanovené (věcné) předpoklady pro její nařízení (tj. existence vykonatelného podkladového rozhodnutí /exekučního titulu/ přiznávajícího právo, jež není prekludováno, věcná legitimize účastníků a okolnost, že rozsah, v jakém je navrhována, postačí k uspokojení oprávněného). **Dohoda oprávněné a povinné osoby, obsažená v exekutorském zápisu se svolením k vykonatelnosti, nemá obdobně jako dohoda obsažená v notářském zápisu se svolením k vykonatelnosti, hmotněprávní povahu.**

Manželka povinného se exekucí podle vykonatelného exekutorského zápisu bránila tvrzením, že půjčku, o které hovoří exekutorský zápis, uzavřel její manžel s oprávněným bez jejího svolení. Takový úkon považuje za neplatný, a v tomto smyslu zpochybňuje nařízení exekuce. Dovolací soud zdůraznil, že předmětem zkoumání soudu při nařízení exekuce není věcná správnost exekučního titulu. Nemá-li nárok oprávněného z exekutorského zápisu oporu

v hmotném právu, jedná se o důvod k zastavení exekuce [§ 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř.].

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. října 2000, sp. zn. 21 Cdo 267/2000

Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti má povahu veřejné listiny (srov. § 6 not. ř.) a není vybaven účinky právní moci ani závaznosti pro účastníky a pro všechny orgány, jaké mají například rozhodnutí soudu vydaná v občanském soudním řízení (srov. § 159 o.s.ř.). Skutečnost, že se osoba povinná zavázala poskytnout oprávněné osobě stanovené plnění a že dohoda o tom byla uvedena v notářském zápisu se svolením k vykonatelnosti, rovněž nepředstavuje překážku, která by bránila projednání sporu o stejné plnění před orgánem, do jehož pravomoci náleží projednání takové věci.

Nařídí-li soud podle notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti výkon rozhodnutí, ačkoliv oprávněný nemá na vymáhané plnění podle hmotného práva nárok, je to důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí postupem podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř.

V posuzované věci shledal dovolací soud ze správný postup odvolacího soudu, kterým byla zamítnuta žaloba o určení neexistence dluhu a závazku plynoucího z exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti. Naléhavý právní zájem na takovém určení není dán, neboť námitku neexistence dluhu a závazku lze uplatnit návrhem na zastavení výkonu rozhodnutí [§ 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř.].

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. ledna 2001, sp. zn. 21 Cdo 593/2000

Požadavku, aby v notářském zápisu se svolením k vykonatelnosti [§ 274 písm. e) o.s.ř.] byla obsažena dohoda osoby oprávněné s osobou povinnou, lze vyhovět jak tím, že tyto osoby budou účastníky jediného zápisu (buď sepsaného za jejich současné přítomnosti nebo pokračováním v notářském zápisu), tak i tím, že k projevu vůle obsaženém v notářském zápisu sepsaném jen s jednou z těchto osob přistoupí formou samostatného zápisu druhá z nich.

usnesení Nejvyšší soud ČR ze dne 23. února 2005, sp. zn. 20 Cdo 2618/2004

Exekutor může k sepsání exekutorských zápisů se svolením k vykonatelnosti [§ 274 písm. e) o. s. ř.] zmocnit exekutorského koncipienta.

Požadavky kladené na exekutorský zápis ustanovením § 79 odst. 1 a 2 zákona č. 120/2001 Sb. zůstávají zachovány s tím, že zápis podepisuje koncipient; exekutorem, který jej nese-psal, nemůže být zápis ani podepsán. Zápis též musí obsahovat uvedení exekutora a jeho sídla.

Písemné zmocnění exekutora koncipientovi je pak nezbytnou zákonnou podmínkou toho, aby vůbec šlo o zápis pořizený v rámci další činnosti exekutorského úřadu. Písemné zmocnění exekutora pro koncipienta musí být při nařízení exekuce tohoto titulu doloženo.

2. ověření totožnosti účastníků v zápisu

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. října 2001, sp. zn. 21 Cdo 1012/2000

Podle ustanovení § 63 písm. e) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů musí notářský zápis obsahovat údaj, jak byla ověřena totožnost účastníků. Podle ustanovení § 64 tohoto zákona nezná-li notář účastníky, **musí mu být jejich totožnost prokázána platným úředním průkazem nebo potvrzena dvěma svědky totožnosti.**

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. ledna 2009, sp. zn. 20 Cdo 1972/2007

V exekutorském zápisu bylo uvedeno prohlášení soudní exekutorky, že totožnost přítomných ověřila „dle předložených platných průkazů“.

Takový údaj o prokázání totožnosti účastníků exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti nemůže být dostačující, neboť neodpovídá žádnému ze způsobů uvedených v ustanovení § 80 zákona č. 120/2001 Sb. Soudní exekutorka se stran průkazů, jimiž byla prokázána totožnost účastníků, **omezila pouze na údaj o jejich platnosti a neuvedla skutečnost, že se jednalo o průkazy „úřední“.**

3. stanovení doby plnění

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.3.2005, sp. zn. 20 Cdo 2737/2004

Notářský zápis je titulem pro exekuci, jestliže obsahuje formální náležitosti notářského zápisu: dohodu osoby oprávněné ze závazkového právního vztahu s osobou ze závazkového právního vztahu povinnou, v níž jsou přesně individualizovány oprávněná a povinná osoba a vyznačeny právní důvod plnění, předmět plnění (přesný obsah a rozsah plnění) a doba plnění (přesně a určitě určena doba, do které se povinná osoba zavazuje předmět plnění poskytnout oprávněné osobě), a jestliže osoba povinná v něm svolila k vykonatelnosti.

Požadavku na přesné vymezení rozsahu a obsahu plnění nemůže odpovídat takové ujednání v notářském zápise o placení smluvní pokuty (povinnost povinného zaplatit smluvní pokutu ve výši

uvedené tam stanoveným způsobem za dobu od 1. 9. 2000 do zaplacení), aniž by byla přinejmenším vyjádřena doba takového plnění. **Doba plnění uvedená v zápisu musí přesně a určitě stanovit dobu, do které je povinná osoba povinna předmět plnění poskytnout oprávněné osobě, a tím současně vymezit dobu, po jejímž marném uplynutí může oprávněná osoba důvodně podle notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti navrhnout exekuci.**

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.5.2007, sp. zn. 20 Cdo 3288/2006

Zákonu neodpovídá určení doby plnění úroků z prodlení a smluvní pokuty v notářském zápise, jež je vymezena toliko počátečním dnem a stanovena do zaplacení (kupříkladu „smluvní pokuta ve výši 0,15 % denně z částky 52 689,80 Kč od 21.10.2004 do zaplacení“). Z hlediska předmětu plnění tato formulace požadavku zákona odpovídá, neboť denní výši smluvní pokuty lze jednoznačně určit; neodpovídá však zákonu z hlediska doby plnění, neboť z ní není zřejmé, kdy je smluvní pokuta splatná a do kdy se má platit. Je přitom nerozhodné, jakou formulaci užívají u smluvní pokuty a úroků z prodlení soudní rozsudky, neboť zákon č. 358/1992 Sb. má v tomto směru vlastní úpravu.

Zákonu by odpovídalo kupříkladu takové vymezení doby plnění smluvní pokuty v notářském zápise, v němž se povinný zaváže kapitalizovanou smluvní pokutu ze všech jistin vzniklou do dne sepsání notářského zápisu zaplatit do určité doby od jeho sepsání (jednorázově nebo ve splátkách) a u smluvní pokuty vzniklé v budoucnu se vyčíslí pevná sazba smluvní pokuty z každé jistiny za každý den prodlení s tím, že **povinný se zaváže platit takto vzniklou smluvní pokutu vždy jednou měsíčně do posledního dne každého kalendářního měsíce. Naposledy je povinný povinen platit smluvní pokutu za den zaplacení jistiny, k níž se smluvní pokuta váže, přičemž smluvní pokuta za měsíc, v němž byla jistina zaplacená, je opět splatná do posledního dne tohoto kalendářního měsíce.**

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.10.2009, sp. zn. 20 Cdo 763/2008

Soud se při nařízení výkonu nemůže zabývat věcnou správností notářského zápisu, resp. tím, zda zápis odpovídá skutečným hmotně právním vztahům mezi účastníky. Nepřípadná je proto námitka, že smluvní pokuta byla ujednána „neplatně v rozporu s dobrými mravy“.

Jestliže však z notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti nevyplývá doba plnění (splatnost) smluvní pokuty, notářský zápis **není v této části, která je oddělitelná od dalšího jeho obsahu, materiálně vykonatelný, a v tomto rozsahu tudíž nemůže být podkladem pro exekuci.**

4. zápis jako evropský exekuční titul

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. ledna 2007, sp. zn. 21 Nd 142/2006

Na návrh oprávněného ze soudního rozhodnutí, soudního smíru nebo úřední listiny, které splňují podmínky podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství k potvrzení jako evropský exekuční titul (Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 805/2004), rozhodne soud usnesením za podmínek stanovených přímo použitelným předpisem Evropských společenství (§ 200ua odst. 1 o.s.ř.). Titul lze potvrdit jako evropský exekuční titul, jestliže jím bylo rozhodnuto v občanských a obchodní věcech o peněžitém nároku na konkrétní částku, která je splatná nebo jejíž datum splatnosti je uvedeno v rozhodnutí, soudním smíru nebo úřední vykonatelné listině a jestliže šlo o nárok nesporný.

Jestliže dlužník nárok výslovně uznal v úřední listině (notářský či exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti), považuje se za nesporný.

V případě úřední listiny, je k řízení o potvrzení evropského exekučního titulu příslušný obecný soud oprávněného (§ 200ua odst. 2

o.s.ř.). Účastníkem řízení o potvrzení evropského exekučního titulu je pouze oprávněný.

Soud, kterému byl předložen návrh na potvrzení exekutorského zápisu jako evropského exekučního titulu, rozhodl o své místní nepřislušnosti a věc předložil k rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (§ 11 odst. 3 o.s.ř.). Místní příslušnost soudu je ve věci dána sídlem oprávněného, oprávněný však sídlí mimo ČR. S ohledem na absenci jiných rozhodných skutečností, přihlédl Nejvyšší soud ČR k vůli oprávněného projevené při podání návrhu a určil jím označený soud za soud, který předmětnou věc projedná a rozhodne.

úvod připravil

JUDr. Milan Makarius,

soudce Okresního soudu Praha-západ

rubriku sestavila

Vladimíra Medková,

exekutorská koncipientka JUDr. Soňy Karasové,

Exekutorský úřad Liberec

informační systém

AURA

Soudní exekutor

**Komplexní systém pro Exekuční úřady
řešící celý životní cyklus exekuce.**

- integrované řešení pro **datové schránky**
- zabezpečený **vzdálený přístup** do aplikace
- **automatická tvorba** a podepisování PDF dokumentů
- napojení na webovou službu **Insolvenčního rejstříku**

a mnoho dalších funkcí ...

Pokud máte zájem o bližší informace, neváhejte nás kontaktovat:

Michal Tyl
projektový manager
AURA, s.r.o.
Úvoz 499/56
602 00 Brno

tel. +420 544 508 132
E-mail: michal.tyl@aura.cz
Internet: <http://www.aura.cz>

www.aura.cz

informační systémy
šité na míru

Z jednání s ČÚZK ohledně exekutorského zástavního práva

Podstatou tohoto příspěvku je skutečně jen informování o průběhu jednání s Českým úřadem zeměměřičským a katastrálním ohledně problémů týkajících se nově zavedeného institutu exekutorského zástavního práva, kdy tento nový způsob provedení exekuce nečiní problémy jen nám, exekutorům, ale samozřejmě je s ním konfrontována i „armáda“ úředníků ČÚZK a jednotlivých katastrálních úřadů. Zcela stranou nechávám své právní hodnocení právně ne zcela jednoznačné procesní úpravy tohoto nového institutu ve vztahu ke katastru nemovitostí.

Problémy se zápisem exekutorského zástavního práva se začaly objevovat krátce po jeho zavedení tzv. střední novelou exekučního řádu, a to v zimě 2009. Prvotním problémem byla skutečnost, že katastrální úřady vracely exekutorům exekuční příkazy, kterým se zřizovala exekutorská zástavní práva, a řízení o zápisu exekutorského zástavního práva rovnou ukončovaly s tím, že se nejedná o listinu, na základě které je možné provést záznam zřízeného exekutorského zástavního práva. Výkladový spor jsme vedli i o ust. § 69a odst. 3 exekučního řádu, kdy ČÚZK pořadí exekutorského zástavního práva vázal na doručení **pravomocného exekučního příkazu**, kterým bylo toto zástavní právo zřízeno. Pořadí zástavního práva v souvislosti s rozvrhem sice katastrální úřady vůbec neposuzují a jako takové neřeší, nicméně vzhledem k tomu, že katastrální úřady nepravomocné exekuční příkazy bez dalšího vracely, nebyl prakticky ani zachytitelný okamžik, kdy byl dle ust. § 69a odst. 3 ex. řádu doručen exekuční příkaz katastrálnímu úřadu.

Uvedený postup Český úřad zeměměřičský a katastrální, resp. příslušné katastrální úřady, volily s odkazem na absenci exekutorského zástavního práva ve výčtu v ust. § 9 odst. 1 písm. a) zákona č. 265/1992 Sb. (o zápisech vlastnických a jiných věcných práv do katastru nemovitostí), jak tomu například je u soudcovského zástavního práva. Z tohoto důvodu rovněž katastrální úřady odmítaly na základě doručení nepravomocného exekučního příkazu, kterým se exekutorské zástavní právo zřizovalo, vyznačovat poznámku značící, že je vedeno řízení o zřízení exekutorského zástavního práva (analogicky k soudcovskému zástavnímu právu). Určitá právní polemika se vedla ohledně skutečnosti, zda exekutorské zástavní právo může být subsumováno do zbytkové kategorie uvedené v ust. § 9 odst. 1 písm. a) zákona č. 265/1992 Sb. jako „jiné rozhodnutí, kterým se omezuje oprávnění vlastníka nemovitosti nebo jiného oprávněného nakládat s předmětem práva zapsaným v katastru“. V tomto bodě nebylo mezi EK ČR a ČÚZK dosaženo shody. Shoda byla dosažena ohledně potřeby novelizace ust. § 9 zákona č. 265/1992 Sb. a rovněž nezbytnosti prozatímní úpravy režimu zápisu EZP do katastru nemovitostí do doby, než takováto novelizace vejde v účinnost.

Nakonec byla učiněna dohoda mezi ČÚZK a EK ČR s tím, že katastrální úřady nevracely exekuční zřizující EZP zpět exekutorům, zahájily řízení o zápisu EZP záznamem a vyzvaly příslušného exekutora k odstranění vady, která spočívala v absenci doložky právní moci exekučního příkazu, k čemuž mu příslušný katastrální úřad stanovil lhůtu 30 dní. V této lhůtě tedy měl exekutor prostor doručit exekuční příkaz ostatním účastníkům, aby tak exekuční příkaz nabyl právní moci, a následně jej doručit katastrálnímu úřadu. Je evidentní, že tento postup produkuje nikoliv nepodstatnou administrativní zátěž jak na straně soudních exekutorů, tak i katastrálních úřadů. Následně Exekutorská komora připravila návrh novely ust. § 9 zákona č. 265/1992 Sb. a tento předložila Ministerstvu spravedlnosti v rámci jednání o technické novele exekučního řádu.

Mezitím vyvstal ve vztahu k exekutorskému zástavnímu právu další, procesně ještě složitější problém, a to otázka výmazu EZP v případě ukončení exekuce zejména vymožením. Ohledně této problematiky proběhla relativně intenzivní komunikace s ČÚZK, kdy ČÚZK a příslušné katastrální úřady jednoznačně odmítly akceptovat postup některých z nás, kdy exekutorské zástavní právo mělo zaniknout v důsledku potvrzení o zániku pověření exekutora z důvodu vymožení, či v důsledku vydání usnesení o zrušení exekučního příkazu. Vzhledem k tomu, že povaha exekutorského zástavního práva je věcná, kterýžto jednoznačný názor zastává i ČÚZK, nemohou mít uvedené postupy za důsledek zánik EZP. S ohledem na jednání s ČÚZK Exekutorská komora upozornila Ministerstvo spravedlnosti na uvedený problém a v návaznosti na to se dne 18.5.2010 uskutečnilo trojstranné jednání Ministerstva spravedlnosti, ČÚZK a EK ČR, kterého se zúčastnili mj. vrchní ředitel Jiří Kohoutek (MSP), místopředseda ČÚZK Karel Štencel a viceprezident EK ČR Jiří Prošek. Na tomto jednání byla opětovně potvrzena vůle novelizovat ust. § 9 zákona č. 265/1992 Sb. ve vztahu k zápisu poznámky do katastru nemovitostí, kromě toho bylo dohodnuto, že bude současně připravena další varianta vzniku EZP, jejíž úprava by byla obdobná zástavnímu právu zřizovanému správcem daně dle zákona č. 337/1992 Sb., tedy, že by zástavní právo rovnou vzniklo již rozhodnutím exekutora o jeho zřízení (zástavní právo by tak nevznikalo až právní mocí tohoto rozhodnutí).

Ve vztahu k výmazu exekutorského zástavního práva bylo dohodnuto, že bude připravena novela § 46 odst. 7 exekučního řádu, a to doplněním výslovné úpravy o tom, že exekutor oznámí spolu s ukončením exekuce rovněž skutečnost ohledně zániku vymáhané pohledávky, a tedy i zákonný zánik zástavního práva. Současně byl ze strany ČÚZK a EK ČR vznesen návrh na změnu zákonné úpravy, aby exekutor měl možnost exekutorské zástavní právo svým rozhodnutím zrušit, obdobně jako mají tuto možnost správci daně.

Do doby účinnosti bylo dohodnuto, že ČÚZK a příslušné katastrální úřady **budou provádět výmaz exekutorského zástavního práva na základě usnesení o částečném zastavení exekuce co do způsobu jejího provedení zřízením exekutorského zástavního práva** (a to

i v případě, kdy exekuce byla fakticky ukončena jejím provedením). Tento postup byl s odkazem na ust. § 69a odst. 2 ex. řádu a ust. § 338e odst. 2 o.s.ř. fakticky jediný akceptovatelný pro všechny strany.

Podotýkám, že následně byl s ČÚZK diskutován i takový postup exekutora, kdy by exekutor zřídil exekutorské zástavní právo jako časově omezené do doby zániku pověření či zastavení exekuce, nicméně ze strany ČÚZK bylo deklarováno, že ČÚZK není aktuálně schopen technicky vést větší množství takto relativně určité časově omezených zástavních práv, byť tento postup by byl pravděpodobně právně správnější oproti výše uvedenému částečnému zastavení způsobu provádění exekuce. Dle sdělení ČÚZK by s tímto souvisely poměrně zásadní a finančně náročné změny software a rovněž organizačně personální změny, které by nebyly realizovatelné v krátké době. Vzhledem k tomu, že by se skutečně mělo jednat pouze o přechodné řešení do doby, než bude přijata novela stávající právní úpravy, shodli jsme se na tom, že trvat na citovaném postupu je protismyslné (fakticky by nebyl ČÚZK schopen jej zajistit v krátkém horizontu, přičemž by byl spojen s finančními a organizačními náklady a fungoval by pravděpodobně pouze po dobu několika měsíců).

Pro úplnost doplňuji, že na jednání bylo ze strany Ministerstva spravedlnosti navrženo uspořádání společného školení ČÚZK, soudních exekutorů, insolvenčních správců a soudců ohledně problematiky zápisů práv do katastru nemovitostí v exekučních a insolvenčních řízeních. Tento návrh byl jednoznačně akceptován. Dále byl při jed-

nání mimo jiné předložen i návrh ČÚZK, aby si exekutor vyžádal při zřízení EZP plnou moc od oprávněného pro účel potvrzení zániku EZP katastrálnímu úřadu. Tento návrh byl ze strany EK ČR odmítnut s odkazem na nestrannost exekutora v exekučním řízení.

Jednoznačně bylo dále dohodnuto, že citovaný návrh exekučního řádu a zákona č. 265/1992 Sb. bude připraven Ministerstvem spravedlnosti do jednoho měsíce (první textace byla předložena Exekutorské komoře k připomínkám již 27.5.2010) a dále, že tato novela by měla být projednávána samostatně bez toho, aby k ní byly „přilepovány“ další úpravy, čímž by mělo být zajištěno její bezproblémové přijetí. Horizont účinnosti uvedené novely byl odhadnut na cca listopad 2010.

Závěrem je nutné poznamenat (byť řada z nás může mít velmi nesouhlasné právní názory), že ČÚZK se snaží dle mého názoru vůči soudním exekutorům a Exekutorské komoře vystupovat vstřícně. Je přirozené, že na některých právních otázkách se neshodneme, nicméně vždy se zatím podařilo najít kompromis, kterým je možné takové sporné postupy vyřešit. Vzhledem k tomu, že ČÚZK je v nemalé míře ochoten respektovat některá technická omezení na straně soudních exekutorů, je dle mého názoru na místě shodný přístup z naší strany vůči ČÚZK a příslušným katastrálním úřadům.

Mgr. Ing. Jiří Prošek,
viceprezident Exekutorské komory ČR
a soudní exekutor Exekutorského úřadu Plzeň-město

Sněm Exekutorské komory ČR k otázce „teritoriality“

(Chocerady, dne 11. 6. 2009)

Prezídium Exekutorské komory ČR nedostalo na sněmu jednoznačný mandát k tomu, aby zahájilo přípravu legislativních kroků zohledňujících tzv. princip teritoriality.

Podle tohoto principu by si už exekutora nevybíral věřitel, ale přiděloval by ho soud podle místní příslušnosti dlužníka.

„Pro“ se na sněmu EK ČR vyslovilo 47 exekutorů, „proti“ 14. Přestože se většina hlasujících vyslovila pro tento princip, k prosazení návrhu to nestačilo, neboť velká část exekutorů hlasovací lístky neodvzdala, a tak sněm nebyl pro toto hlasování o jeden hlas usnášeníschopný.

„Je zřejmé, že většina exekutorů k této otázce doposud nezaujala jednoznačný postoj“, komentoval závěry hlasování viceprezident Exekutorské komory Jiří Prošek.

Stěžejního hlasování na sněmu se přitom zúčastnilo pouze 69 ze 125 všech soudních exekutorů.

„S ohledem na to, o jak zásadní rozhodnutí se jedná, je nezbytné, aby mandát Prezídia v této otázce byl silný. 40% souhlasných hlasů všech exekutorů takový mandát rozhodně není“, konstatoval Jiří Prošek.

„Exekutorská komora ČR vede diskusi o dalším směřování exekuční praxe, a zejména o postavení a nezávislosti exekutora, přičemž vidíme varovné signály ze zemí bývalého socialistického bloku a naopak sledujeme pozitivní vývoj v západoevropských zemích. Je na nás, abychom rozhodli, jakým směrem se vydáme. Teritorialita je jednou z logických cest, nikoliv však cestou jedinou“, dodal.

Otazka postavení soudního exekutora a jeho nezávislosti se živě diskutuje i na úrovni Rady Evropy a Evropské unie. Podle Proška jde „zjednodušeně řečeno o to, do jaké míry má být podstatou exekuce čistý business a do jaké veřejná služba.“

Ministerstvo spravedlnosti se podle slov ministryně Kovářové chystá k této otázce zřídit pracovní skupinu. „Je zřejmé, že o dalším směřování bude dále diskutováno a pravděpodobně o něm budeme rozhodovat na některém z dalších sněmů,“ reagoval Prošek.

16. sněm soudních exekutorů proběhl v Choceradech u Prahy a vedle otázky územního principu se věnoval i projednávání a novelizaci stavovských předpisů a volbě členů kárné a zkušební komise. V jeho úvodu vystoupila i ministryně spravedlnosti Daniela Kovářová.

Monika Zajícová
mluvčí EK ČR

Seminář o e-justici

(Pécs, Maďarsko, 14. až 16. dubna 2010)

Seminář o e-justici skupiny UIHJ Eurodanube, která v oblasti exekučního práva sdružuje 11 zemí Střední a Východní Evropy a Pobaltí, proběhl ve dnech 14. až 16. dubna 2010 ve městě Pécs na jihu Maďarska, které se s platností pro rok 2010 může chlubit titulem Evropské město kultury.

Nejprve několik základních informací k mezinárodní organizaci institucí sdružujících soudní exekutory. V Evropě od roku 1952 funguje Mezinárodní unie soudních exekutorů (UIHJ) v čele s prezidentem (aktuálně Leo Nettenem). Jejimi zakládajícími členy bylo 7 zemí – Belgie, Francie, Řecko, Itálie, Lucembursko, Nizozemí a Švýcarsko. Nyní má tato organizace 69 členů, států a spřátelených organizací, které samy vystupují jako nadnárodní celky a sdružují jednotlivé země s ohledem na určitá kritéria (zejména geografická).

Jednou z takových organizací je UIHJ Eurodanube – organizace sdružující 11 států Střední a Východní Evropy a Pobaltí - Bulharsko, Slovensko, Slovinsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Makedonie, Rumunsko, Česká republika a Maďarsko. Zakládající listinou organizace je Charta podepsaná zakládajícími členy (Slovensko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Rumunsko, Česká republika a Maďarsko) v květnu 2007. Skupina nemá žádnou autonomii v rozhodování - jako celek spadá pod působnost a přímou správu UIHJ. Úřad vedení skupiny UIHJ Eurodanube je umístěn v sídle UIHJ v Paříži. Rozpočet skupiny UIHJ Eurodanube je sestavován minimalisticky s ohledem na nutnost co největší úspory nákladů, zdroje jsou čerpány zejména prostřednictvím sponzoringu za účasti mezinárodních subjektů, např. bank.

Seminář o e-justici skupiny UIHJ Eurodanube proběhl v kongresových prostorách hotelu Patria. Zahájen byl minutou ticha za oběti leteckého neštěstí ve Smolensku, které se stalo 10 dubna tohoto roku. Úvodní slovo k průběhu semináře pronesl Dr. Miklos Krejniker, prezident Maďarské komory soudních exekutorů. Ve svém krátkém projevu upozornil na existenci Pokynů k implementaci stávajících doporučení Rady Evropy v oblasti výkonu rozhodnutí, které považuje za důležitý krok pro postupné sladování právních rámců jednotlivých států na poli exekučního práva.

Dále zdůraznil zejména potřebu spolupráce jednotlivých profesí v oblasti práva směrem k efektivitě justice, nutnost její elektronizace a nezbytnost úvah o zlepšování přístupu k informacím – např. prostřednictvím vytvoření rozsáhlého elektronického portálu (elektronické databáze). Ve spojitosti s posilováním mezinárodního sdílení informací je třeba uvažovat o odstranění jednoho z nejslabších míst takového obřího projektu, kterým je nepochybně jazyková bariéra, a zároveň potřebu silného zabezpečení takového

portálu proti úniku informací, jelikož se může jednat o data velmi citlivá.

K obsahu databáze by měly mít přístup jak subjekty zúčastněné na vlastním provádění výkonu soudních rozhodnutí (úřady, instituce napomáhající výkonu), tak zároveň za jasně stanovených okolností i sami občané. V rámci tohoto projektu by byl např. zprovozněn systém lustrací bankovních účtů v rámci celé Evropské unie.

Komise k elektronizaci justice intenzivně propaguje vytvoření zmíněného portálu. Aktuální situace je taková, že běžné veřejnosti není jasné, ani v rámci právního řádu konkrétního státu, jaké jsou vlastně pravomoci soudního exekutora – tím spíš jsou pravomoci obdobných subjektů provádějících výkon rozhodnutí zcela nejasné na poli mezinárodním; v této oblasti by měla nutně proběhnout unifikace. Celkovému zmatení mezinárodní situace na poli exekucí ještě napomáhá to, že subjekty provádějící výkon soudních a jiných rozhodnutí nemají ani shodná pojmenování – co je v češtině soudní exekutor, je v angličtině jako jazyce používaném UIHJ „judicial officer“ – tedy vlastně soudní úředník.

Dalším účelem elektronizace justice, a tedy i projektu elektronického portálu, po kterém je na mezinárodním poli hlasitě voláno, je nepochybně mezinárodní výkon rozhodnutí, tj. exekuce „přes hranice“. Má-li mezinárodní exekuční právo spět k unifikaci, je nutné vyhotovení harmonizačního dokumentu - jakési příručky, podle které budou postupovat např. státy, které institut soudního exekutora zatím neznají a uvažují o jeho zavedení (aktuálně státy Jižní Ameriky a Afriky).

Jako další se ujal slova JUDr. Juraj Podkonický, tajemník UIHJ Eurodanube, který mimo jiné poukázal na nezbytnost spolupráce a výměny informací; v tomto duchu by se měl nést i další plánovaný seminář UIHJ Eurodanube, který se bude konat v České republice, kam bude mimo soudních exekutorů pozváno k diskusi i několik odborníků z dalších právních odvětví, tj. advokáti, státní zástupci, soudci apod.

Dále si v průběhu semináře postupně brali slovo jednotliví přítomní zástupci členských států, kteří sdělili své zkušenosti a dojmy z elektronizace justice ve svých zemích. Z projevů jednotlivých států uvádím některé zajímavosti:

- v Makedonii započali soudní exekutoři činnost až v roce 2006; v elektronizaci justice je však tento členský stát relativně daleko – existuje např. jednotný registr majitelů bankovních účtů, který spravuje centrální banka; soudní exekutoři bohužel do tohoto registru nemají přímý bezplatný přístup – tento je v jednání;

- Česká republika zaujala přítomné zejména představením své novinky v e-justici, datových schránek;

zprávy z Komory

- zástupci Slovenska si postesklí, že jejich situaci v elektronizaci justice lze popsat jako „sto let za opicemi“. Jako jeden z mála příkladů elektronizace uvedli, že účastníci mohou se soudy v nemeritorních záležitostech komunikovat e-mailem, v meritorních pouze za předpokladu vlastnictví elektronického podpisu;

- zástupci Polska uvedli, že jejich systém elektronické justice byl z velké části převzat z Velké Británie a aktuálně funguje bez závažnějších problémů. Problematická je spíše politická situace související s výkonem práva. V průběhu tohoto roku by měl počet soudních exekutorů vzrůst o 200 (nyní je v Polsku přibližně 700 exekutorských úřadů). Existují města, ve kterých na 20.000 obyvatel fungují 3 exekutorské úřady, přitom jakási evropská „norma“ je při tomto počtu obyvatel 1 úřad (např. v Maďarsku je to 50 – 60.000 obyvatel na 1 exekutorský úřad);

- v Litvě právě probíhá proces implementace nové právní úpravy, která obsahuje i elektronizaci justice – ta umožňuje např. konání elektronických dražeb, stahování soudních dokumentů přímo z informačního systému soudů atd. Rovněž je připravován nový systém součinnosti s bankovními ústavy – banky budou mimo informaci o existenci bankovního účtu poskytovat také informa-

ce o zůstatku na účtu a zdroj, ze kterého kredit na účtu pochází (mzda, sociální dávky, apod.) Co se týče elektronických dražeb, zatím si systém nezískal důvěru uživatelů, od začátku roku 2010 do poloviny dubna byly vydraženy pouze 4 nemovitosti;

- v Lotyšsku je elektronizace dle příspěvku jeho zástupců poněkud pozadu – země volá po zkušenostech těch států, které již postoupily dále. Např. elektronický podpis zde sice existuje, ale jeho pořízení je velice drahé; soudy nejsou připraveny na elektronizaci v jakékoli formě, vše je vedeno zatím ve formě klasické, tištěné.

Všechny zúčastněné státy se shodly alespoň na tom, že soudní exekutoři mají přístup do registru nemovitostí a registru obyvatel. Závěrem semináře byl účastníkům představen systém elektronických dražeb fungující v Maďarsku, který je dostupný v prostředí internetu na <http://www.mbvk.hu> (bohužel pouze v Maďarštině).

Mgr. Tereza Michálková,
člen mezinárodní komise
a exekutorská koncipientka JUDr. Roberta Pazáka,
Exekutorského úřadu Brno-venkov

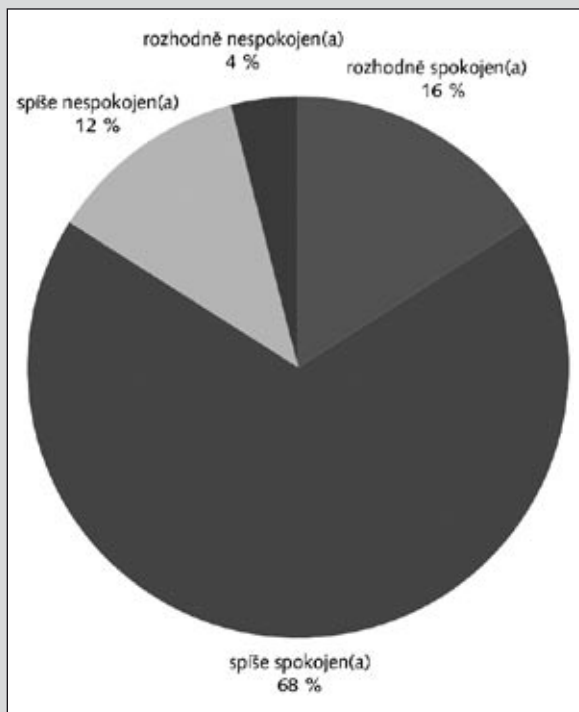

zdroj: www.pecs2010.hu

Naprostá většina věřitelů je spokojena s prací exekutorů

Více než čtyři pětiny největších věřitelů v ČR z řad bank, telefonních operátorů, úvěrových společností, distributorů energií nebo městských magistrátů jsou spokojeny s prací exekutorských úřadů.

Problematikou spolupráce velkých věřitelů s exekutorskými úřady a možností zavedení principu teritoriality se ve svém nejnovějším šetření zabývala společnost STEM/MARK. Výzkum byl proveden v rámci telefonického šetření na vzorku 50 firem s více než 250 zaměstnanci. Dotazovány byly osoby zodpovědné ve firmách za vymáhání pohledávek. Šetření, které se zaměřovalo na to, nakolik jsou s prací exekutorských úřadů věřitelé spokojeni, proběhlo v období od 5. do 7. května 2010.

Úplnou tiskovou zprávu obsahující uvedené závěry zveřejnila agentura STEM/Mark dne 26. května 2010. Za podklady a souhlas s využitím děkujeme panu Petru Gajduškoví.

Redakce časopisu Komorní listy

Seminář k výkonu rozhodnutí a exekucím v Kroměříži

Ve dnech 12. až 14. května 2010 se na půdě Justiční akademie ČR v Kroměříži uskutečnila partnerská vzdělávací akce Exekutorské komory ČR a Justiční akademie ČR.

Cílem setkání bylo formou semináře seznámit účastníky z řad soudců okresních i krajských soudů a soudní exekutory s aktuální problematikou aplikace práva v oblasti výkonu rozhodnutí a exekucí. Lektori prezentovali řadu zajímavých témat – rozsáhlou a pro řadu z nás nepříliš frekventovanou, ale o to náročnější problematiku exekuce a uznávání rozhodnutí v komunitárním právu, výklad problematiky nákladů exekuce s důrazem na náklady u neúspěšných exekucí a na dobrovolnost plnění povinného po nařízení exekuce ve světle vývoje judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu ČR. Podrobně probírána byla též novela zákona o střetu exekucí a zejména střední novela exekučního řádu – nařizování exekucí, relativizace inhibitoria, rozhodování exekutora o odkladu a zastavení exekuce, praktické postupy při řešení odvolání do rozhodnutí exekutora, změna exekutora apod. Přednášející připravili pro účastníky i několik „lahůdek“ v podobě výkladu institutu vespolehného zástavního práva či zajištění DPH a jejího odvodu při prodeji obchodního majetku povinného, doplněných o příklady výpočtů. Výklad prolínala u většiny témat široká a dobře moderovaná diskuse, která často zavdala podnět k hledání dalších možností výkladu práva, k úvahám de lege ferenda nebo k petrifikaci praktických postupů (předkládací zpráva k postoupení návrhu na zastavení exekuce soudem exekutorem).

O kvalitě lektorů a významu semináře svědčí i hojná účast téměř 90 soudců a justičních pracovníků a 45 exekutorů. Setkání pomohlo nejen diskutovat a sblížit odborná stanoviska a profesní názory účastníků a ukázat cestu možných řešení řady složitých problémů, ale umožnilo jim i osobně poznat kolegy, se kterými se jinak setkávají jen prostřednictvím vydávaných rozhodnutí. Nejen proto, že na místě byly položeny a diskutovány nově vyvstálé otázky, na které se nepodařilo hned najít jednoznačnou odpověď (problematika doručování osobám neznámého pobytu či zániku exekutorského zástavního práva), by bylo vhodné uvažovat o uskutečnění další podobné akce v blízké budoucnosti.

Velký dík patří jak organizátorům setkání z Justiční akademie ČR a Exekutorské komory ČR, tak zejména lektorům, kteří seminář vedli a prezentovali hlavní příspěvky: JUDr. Miroslava Jirmanová (Nejvyšší soud ČR), JUDr. Jaroslav Mádr (Krajský soud v Brně, pobočka Jihlava) a JUDr. Martina Kasíková (Okresní soud Praha-východ), ale i všem účastníkům, kteří se o zdar společné akce aktivní účastí též zasloužili.

Mgr. Petr Polanský, soudní exekutor
Exekutorský úřad Liberec

Školení exekutorských koncipientů

(Hrotovice, okr. Třebíč, 14. a 15. května 2010)

Další vzdělávací akce pro exekutorské koncipienty, připravená Vzdělávací komisí Exekutorské komory a zorganizovaná pracovníky Komory, proběhla ve dnech 14. a 15. května 2010 ve Sport hotelu Hrotovice v okrese Třebíč.

Školení, koncipované jako povinná vzdělávací akce určená exekutorským koncipientům, bylo součástí plánu vzdělávací činnosti Exekutorské komory na rok 2010, a proto se dal očekávat velký zájem ze strany samotných koncipientů. Protože i připravený program sliboval velmi zajímavá témata, sešlo se nakonec v příjemném prostředí hotelu, který poskytoval všem účastníkům kompletní servis, více než 100 koncipientů, připravených vstřebávat informace od zajímavých lektorů. Pečlivě propracovaného a na poslední chvíli doplněného programu se však citelně dotkl nečekaný skon JUDr. Otakara Motejla, kterému měla patřit část pátečního odpoledne.

Pátek 14.5.2010

Program prvního dne začal po nezbytné prezentaci účastníků v 9:00 hodin přednáškou JUDr. Jaromíra Jirsy, soudce a místopředsedy Městského soudu v Praze, na téma civilní proces. Úvodní část problematiky, prezentovanou na školení koncipientů v Choceradech (září 2009), doplnil JUDr. Jirsa druhou částí, ve které se věnoval důležitým zásadám civilního procesu, náležitostem žaloby a jejich vlivu na průběh řízení, účastníkům řízení, způsobilosti být účastníkem a procesní způsobilosti, komunikaci se soudy, přípravě

jednání, kvalifikované výzvě a další neméně důležité problematice civilního procesu. Hned od začátku také odpovídal na průběžné dotazy účastníků, když např. vysvětloval praktické dopady delegace nutné a vhodné. Jak je u JUDr. Jirsy obvyklé, teoretické závěry dokládal názornými příklady z praxe.

Odpolední blok zahájila JUDr. Eva Dlouhá, soudkyně a předsedkyně senátu Krajského soudu v Praze přednáškou na téma „Exekuce prodejem nemovitostí“. Jak se záhy ukázalo, tato problematika, ač jedna z nejsložitějších ve výkonu rozhodnutí, účastníky velmi zajímala. JUDr. Dlouhá pojala problematiku komplexně, když nejprve hovořila o nařízení exekuce prodejem nemovitostí, o jednotlivých fázích jejího provádění, o správném stanovení ceny, zohledňování závad, samotné dražbě, přihláškách věřitelů, rozhodování o těchto přihláškách, příklepu, až plynule připravila prostor dalšímu přednášejícímu na téma rozvrhy výtěžků dražeb.

Jak vyplynulo z dotazů účastníků, praxe jednotlivých úřadů při provádění exekucí prodejem nemovitostí se v jednotlivostech mírně liší a bylo tedy více než zajímavé konfrontovat názory obou stran. Za zmínku stojí některé praktické připomínky jak k fázi před provedením dražby (např. účastenství, dokazování ve fázi oceňování nemovitosti, závaznost a změna usnesení o stanovení ceny apod.) tak k fázi po dražbě (např. návrh oprávněného na opakování dražebního jednání, posuzování přihlášek věřitelů atd.). Ačkoliv byla JUDr. Dlouhou prezentována rozhodovací praxe pouze jednoho z odvolacích soudů, teoretické závěry měly bezesporu vysokou vypovídací hodnotu. Vzhledem k tomu, že JUDr. Dlouhá je také spoluautorkou části velkého komentáře Občanského soudního řádu (C.H.Beck), jsou jí přednášené názory respektovány většinou odborné veřejnosti.

zprávy z Komory

Na téma exekuce prodejem nemovitostí navázala Mgr. Pavla Fučíková, soudní exekutorka Exekutorského úřadu v Ostravě, svojí přednáškou nazvanou „Rozvrhové jednání – praktické ukázky, diskuse“. Energická Mgr. Fučíková svojí přednášku zahájila několika postřehy z právě skončeného setkání soudních exekutorů a exekučních soudců v Kroměříži a slíbila, že o některých podstatných závěrech se dočteme na stránkách Komorních listů. Dále se již věnovala problematice rozvrhových jednání včetně posuzování přihlášek dalších věřitelů, praktickým postupům při přípravě jednání a zmínila také problematiku vespolečného zástavního práva. Pro část posluchačů, kteří se s problematikou rozvrhů již setkali, i pro část těch, které rozvrhy teprve čekají, bylo praktické zaměření přednášky jednoznačným pozitivem, které poutalo pozornost všech přítomných až do pozdních večerních hodin. JUDr. Fučíková svůj čas věnovala účastníkům i po skončení oficiální části a neformálně diskutovala s každým, kdo měl zájem.

Sobota 15.5.2010

Sobotní program zahájila Ing. Květa Olivová, zástupkyně Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního, přednáškou na téma „Katastr nemovitostí“. V obsáhle pojeté problematice zmínila nejen základní právní předpisy, pojmy, typy řízení, procesní postupy katastrálních pracovišť a další, ale došlo i na žhavé téma současnosti – exekutorské zástavní právo. Ing. Olivová znovu deklarovala stanovisko ČÚZK k výmazu záznamů o zástavním právu v katastru nemovitostí a živě na toto téma diskutovala s přítomnými účastníky. Své argumenty odůvodňovala především odkazem na charakter věcných práv jako takových a v této souvislosti také zmínila ne příliš povedenou zákonnou úpravu tohoto institutu v exekučním řádu. Ačkoliv mezi přítomnými nebyla v této věci nalezena shoda, lze za jednoznačně pozitivní považovat již to, že zde byla možnost vést diskusi se zástupcem „druhé strany“, která v odpoledních hodinách došla jistého, velmi zajímavého závěru.

Odpolední a závěrečnou část školení obstaral prof. Josef Fiala z katedry občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, který hovořil na téma věcných práv, zejména podílového a bezpodílového spoluvlastnictví, společného jmění manželů a věcných břemen. Také prof. Fiala se snažil teoretické poznatky aplikovat na příklady z praxe, případně konkrétní situace nastíněné jednotlivými účastníky. Došlo i na velmi zajímavé a v pravdě ojedinělé příklady, když za zmínku stojí například trvajících „patrové spoluvlastnictví budovy“, stále zapsané věcné břemeno ve prospěch „Stalinových závodů“, nebo různé typy spoluvlastnictví společných částí budov.

V samém závěru přednášky byla záměrně ještě jednou otevřena otázka exekutorského zástavního práva, resp. jeho zániku a s ním souvisejícího výmazu z katastru nemovitostí. Prof. Fiala podpořil závěry učiněné ČÚZK a prezentované Ing. Olivovou, a to opět především s odkazem na obecný charakter věcných práv. K opa-

kovaně vyřčeným argumentům se pak vyjádřil jeden z přítomných účastníků dotazem a zároveň odpovědí, která by mohla přinést řešení celého problému (čtete na jiném místě Komorních listů).

Lze konstatovat, že školení tohoto typu jsou koncipienty velmi kladně přijímána, diskuse na aktuální témata ukázaly zájem o problematiku, a tak lze jen očekávat, že Vzdělávací komise tento zájem zohlední při plánování dalších vzdělávacích akcí. Tento závěr ostatně potvrzuje i zpětná vazba od účastníků, kteří v dotaznicích velmi kladně hodnotí nejen samotné přednášející, ale vysokými známkami i celkovou koncepci školení. A tak lze jen očekávat, že Vzdělávací komise tento zájem zohlední při plánování dalších vzdělávacích akcí.

Pavel Tintěra,
exekutorský koncipient JUDr. Hany Šajnerové,
Exekutorský úřad Rakovník

KOMORNÍ LISTY

červen 2010

třetí číslo

www.ekcr.cz/komorni-listy

Redakční rada

Mgr. David Hozman

Mgr. Vladimíra Medková

David Petr

Mgr. Erik Smola

Mgr. Pavel Tintěra

JUDr. Jana Tvrdková

Monika Zajícová

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky

Komorní listy

Husova 8

602 00 Brno

tel. kontakt: 545 212 285

fax: 545 212 305

e-mailová adresa: redakce@exekutorskakomora.cz

sazba a tisk

PRINTECO s.r.o., Brno

zdarma

náklad 800 ks

MK ČR E 19153

registrace Ministerstva kultury ČR

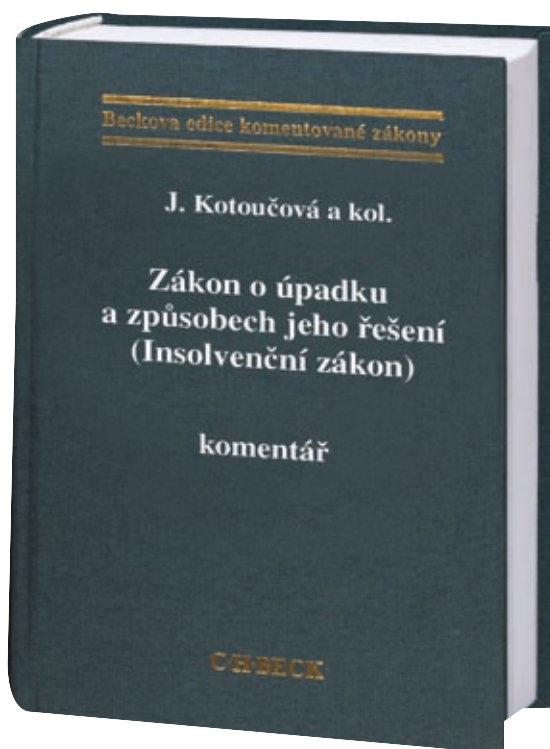
Komorní listy

produkuje, vydává a distribuuje

Exekutorská komora České republiky

C. H. Beck doporučuje novinku

šedý komentář Insolvenční zákon

J. Kotoučová a kol.

Komentář

Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (Insolvenční zákon)

Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, upravuje insolvenční řízení a možnosti řešení dlužníka v úpadku, tzn. konkurs, reorganizaci a oddlužení. Výklad jednotlivých ustanovení zákona poskytuje např. přehled o uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, postavení dlužníka a jeho věřitelů, postavení insolvenčního správce a insolvenčního soudu. Zákonná úprava je doplněna komentářem zohledňujícím všechny novelizace zákona až do doby vydání publikace. Komentář je opatřen vedle výkladu k jednotlivým ustanovením souvisejícími ustanoveními insolvenčního zákona, souvisejícími právními předpisy, odkazy na literaturu a judikaturu.

Vázané v plátně, 1100 stran, cena 1690 Kč, obj. číslo EKZ122

úplné znění textu zákona s věcným rejstříkem a názvy paragrafů

Insolvenční zákon

právní stav ke dni 15. 5. 2010

Sešit obsahuje: insolvenční správci • jednací řád pro insolvenční řízení • zkoušky insolvenčních správců • odměna insolvenčního správce • jednací řád soudů • formuláře

Brožované, 232 stran, cena 95 Kč, obj. číslo TZ174

Všechny publikace C. H. Beck i z dalších odborných nakladatelství můžete snadno a rychle objednat se slevou 5 % v eShopu na www.beck.cz

Nakladatelství C. H. Beck, Řeznická 17, 110 00 Praha 1
tel.: 25 933 910, 225 993 959, 225 993 930, fax: 225 993 920, 225 993 931, 225 993 950

SYSTEM WORKFLOW

Váš exekutorský úřad

DOT.EXE Program soudních
exekutorů pro **komplexní správu**
exekuční agendy v elektronické podobě.

Nová generace exekučního software

- ▶ Datová schránka
- ▶ E-Podatelna
 - ▶ Importy dat
- ▶ Konverze dokumentů
- ▶ **Rejstřík exekucí**
- ▶ Hromadné generování dokumentů
- ▶ Elektronický podpis
 - ▶ Exporty dat
- ▶ Evidence peněžních operací
- ▶ Výpravna
- ▶ Čárový kód

- ▶ Nejmodernější způsob vedení exekučního spisu pomocí elektronické spisové služby
- ▶ Efektivní správa související exekuční agendy v elektronické podobě
- ▶ Snížení reálných nákladů na provoz exekutorského úřadu
- ▶ Zvýšení kvality práce
- ▶ Zvýšení objemu zpracovávaných případů
- ▶ Zvýšení vymahatelnosti
- ▶ Otevřenost individuálním požadavkům a nastavením
- ▶ Kontinuální vývoj a garantované aktualizace
- ▶ Zabezpečený dálkový přístup